

NIZOZEMSKÉ

LISTY

O B Č A S N Í K

Č E C H Ů

A

S L O V Á K Ů

V

H O L A N D S K U

V tomto čísle:

H.Bambasová

L.v.Dijk

B.Dvořáček

P.Halmay

V.Havel

M.Kabela

D.Kannegieter

J.Kantůrek

L.Malinský

S.F.Scheffel

P.Šorm

J.Werich

ROČNÍK PÁTÝ

Č Í S L O 4

1998

VÁNOČNÍ ČÍSLO

NIZOZEMSKÉ LISTY

**Vydává Kruh přátel Nizozemských listů při
Spolku Čechů a Slováků v Holandsku,
postbus 5002, 1800 TA ALKMAAR**

Bankovní spojení Spolku: POSTBANK 6065337, RABOBANK 32 6362 118
p/a Jupiterstraat 17, 1552 WL Krommenie
Pokladní: Eva HUIJGEN

Předplatné f 40.- a poplatky za inzerci zasílejte laskavě na konto Kruhu
přátel NL s označením **Předplatné** nebo **Inzerce**

Adresa pro DOPISY, LUŠTÍRNU a INZERCÍ: Sirtemastr. 287,
2513 XL, Den Haag

Redakce nezodpovídá za obsah podepsaných článků, zaslané příspěvky nevrací
a vyhrazuje si právo tyto případně redakčně zkrátit

**Redakční rada: Líba van Dijk (vedoucí), Eva Horová (externí člen),
Mirek Kabela, Dagmar Kannegieter, Jaroslav Kantůrek, Ladislav
Malinský**

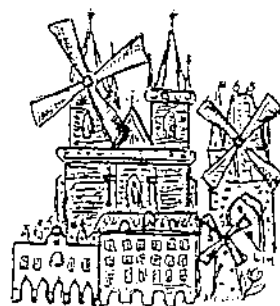
Toto číslo vychází před Vánocemi 1998

OBSAH:

- 04 Projev velvyslankyně ČR
- 05 Jubilejní projev prezidenta ČR
- 07 České centrum informuje - J.Kantůrek
- 08 Vláda Slovenské republiky - Info
- 08 Složení Senátu ČR - Info
- 09 Vánoční zamyšlení Jana Wericha
- 11 Zajímavosti z kultury - České centrum
- 16 K požadavkům sudetoněmeckých Landsmanschaftů - B.Dvořáček
- 19 Populárně vědecké Symposium - L.Malinský
- 20 Literair paspoort - P.Halmay
- 23 Václav Hálek, skladatel a houbař - P.Šorm
- 24 Zprávy, které změnily svět - L.M.
- 26 Dělo se v Semilech - L.v.Dijk
- 30 Film Orbis pictus - M.Kabela
- 31 Pokyny pro autory - Redakce
- 32 Praha po 2000 - L.Malinský
- 34 Knoflíkáři - M.Kabela s P.Zelenkou
- 36 Utrechtenaren a Brňáci - M.Kabela
- 38 O Nizozemsku v českém tisku - D.Kannegieter
- 40 Dopis čtenáře - S.F.Scheffel
- 41 Víte že ...? - L.M.
- 42 Stalo se ..., stane se ... - Info
- 44 Inzerce a Malý oznamovatel NL
- 45 Velký KVÍZ 2000 - L.M.
- 46 Luštitelna s křížovkou NL - L.M.
- 48 Zadní strana - L.Malinský

Příští číslo vyjde v březnu 1999
Redakční uzávěrka 10. února téhož roku

NIZOZEMSKÉ LISTY

děkují svým předplatitelům, že jim pomohli přečkat rok 1998 a doufají,
že jim zůstanou věrni i v příštím roce. Děkují i čtenářům za vlídné přijetí
a rády by je uvítaly mezi předplatiteli, aby mohly i nadále vycházet.

Všem bez rozdílu pak přejí prettige a opravdu bohaté a veselé

V Á N O C E 9 8

a klidný, starostí prostý a především úspěšný a zdraví plný

N I E U W J A A R
1 9 9 9 9 9 9

Č I L I

M I M

P.S.:

Těžko bychom lépe motivovali výzvu k tak potřebnému zamyšlení, než to učinila ve svém projevu na Symposiu 98 paní velvyslankyně. Dovolili jsme si proto použít její projev místo tradičního Úvodníku a tím ji i uvítat mezi stálými přispívajícími Nizozemských listů. Redakce

PROJEV VELVYSLANKYNĚ ČESKÉ REPUBLIKY K ZAHÁJENÍ 13. POPULÁRNĚ VĚDECKÉHO SYMPOSIA 17.10.1998

Vážení delegáti, hosté, dámy a pánové,
dovolte, abych úvodem poděkovala pořadatelům vašeho pravidelně se konajícího českého a slovenského populárně vědeckého symposia za pozvání a tím za příležitost setkat se zde s vámi a krátce k vám promluvit.

Vaše letošní setkání má jednotící leitmotiv: osmičky v českých dějinách. Je to téma lákavé, a i když na magii čísel osobně nikterak nevěřím, nabízí se spousta úvah, jak k různým významným datům našich dějin přistoupit. Bavilo by mě to i z osobních důvodů, narodila jsem se totiž v roce 1958. Nejsem ale profesí historik, nýbrž ekonom a soudím, že bude lépe neplést se do řemesla odborníkům.

Vy jste lidé českého či slovenského původu, nebo mohu říci krajané nebo lidé, kteří se v bývalém Československu narodili a nějakou dobu tam žili, někteří z vás máte české či slovenské občanství, většinou hovoříte česky nebo slovensky. Tím začínám mluvit o tom, co vás vzájemně spojuje, co vás spojuje s jinými česko-slovenskými krajany v dalších zemích, co vás spojuje s obyvateli České a Slovenské republiky, co vás spojuje dejme tomu i se mnou, jako s reprezentantem českého státu v této zemi.

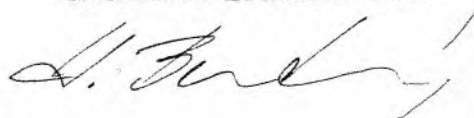
Je to asi jazyk, kterým většinou lépe či hůře mluvíme, v němž dokážeme přemýšlet a kterým jsme zejména jako malí poprvé pojmenovávali svět, když jsme ho začínali poznávat. Tedy mateřština neboli *moedertaal* - hezké slovo, které v obou jazycích připomíná, kdo nám ho vštěpoval. Jsou to společné kulturní tradice, ze kterých rostly naše názory a estetické citění, jsou to stejné kořeny, kterými jsme nějak k zemi našich předků těsněji či volněji, avšak připoutáni. Ve výčtu by mohl kdokoliv z nás pokračovat, třeba by se dalo říci, že máme všichni rádi buchty s mákem, vepřovou s knedlíkem a se zelím, siluetu Hradčan, Dobrého vojáka Švejka, a někdo by volal, že on tedy ne - obávám se, že v případě Švejka bych se musela k oponentům přidat.

Je toho také samozřejmě mnoho, čím se lišíme - máme různé životní zkušenosti, různé osudy, různá vzdělání, názory, lásky i nenávisti, úspěchy i zklamání. Každý z nás žije svůj individuální, nezaměnitelný a neopakovatelný život. Přesto je tu něco, co způsobuje, že se tak nějak iracionálně zaradujeme, když na druhém konci světa najednou potkáme někoho, kdo prohlásí, že je od Strakonice. Najednou je nám trochu bližší a je snadné dát se s takovým člověkem do řeči. Nechci udělat z vašeho symposia sentimentální dýchánek, jenom tvrdím, a jsem o tom opravdu hluboce přesvědčena, že nás *něco* pojí dohromady, že je to tak dobře a že bychom si toto spojení měli pěstovat.

Nazvěme to společnou sympatií k České a Slovenské republice. Doufám, že se nemýlím, řeknu-li, že máme všichni radost, když se našim zemím daří, mají úspěch, a když naši lidé dojdou uznání ve světě, jsme na ně hrdí. Není důležité, komu fandíte, když se hraje fotbal mezi Nizozemci a Čechy či Slováky, vy jste přece bohatší tým, že máte dvě vlasti, a není podstatné, která je ve vašem srdci první. Podstatné je, že je v něm také Česká a/nebo Slovenská země.

Tato společně sdílená sympatie a z ní pocházející určité spojení mnoha lidí je samo o sobě hodnotou, kterou bychom si měli chránit, pečovat o ni a dle možnosti rozvíjet. Tato hodnota stojí nad možnými pocity křivdy, nepochopení, závisti či nepřátelství, které se někdy mohou i právem vyskytnout. Jsou jistě trpké, ale věřím, že naše společenství nemohou zničit.

HELENA BAMBASOVÁ

**PROJEV PREZIDENTA REPUBLIKY
VÁCLAVA HAVLA
KE STÁTNÍMU SVÁTKU ČESKÉ REPUBLIKY
VE VLADISLAVSKÉM SÁLE PRAŽSKÉHO HRADU
28. ŘÍJNA 1998**

Dámy a panové,
vážení přítomní,

umění chápat různé politické úkoly či témata vždycky v jejich širších souvislostech, cítit tyto souvislosti a přijímat i odpovědnost, která z takové úcty vyplývá, by mělo být podle mého názoru jednou ze samozřejmých vlastností moderního politika.

Když před osmdesáti lety vrcholil boj za naši nezávislost, prokázala jeho ústřední postava nadmíru zřetelně, že tuto vlastnost má. Osud svého národa by T. G. Masaryk snad ani nedokázal vidět jinak než v celoevropském a celosvětovém kontextu. Dokonce to byl on, kdo tehdy možná nejlépe nebo nejuplněji tyto širší souvislosti pojmenoval.

Svou, Benešovu a Štefánikovu práci v exilu, domácí odboj, jakož i úctyhodné osvobozovací dílo našich legií nechápal totiž jako nějakou "věc o sobě", či jenom věc Čechů a Slováků, kteří chtějí vlastní stát, ale jako samozřejmou a integrální součást toho, co nazýval "světovou revolucí". Myslel tím zápas demokracie s teokracií, zápas ideálů občanské svobody, lidské rovnosti, parlamentní demokracie a sebeurčení národů se silami minulosti ztělesňovanými rakouskou a německou říší.

Vnímání širší souvislosti věci dokáže ovšem leckdo. Skutečný politik ale nemůže zůstat u pouhého vnímání: musí umět aspoň něco z toho, co nazírá, proměňovat v politickou skutečnost. Masarykovi se to podařilo opravdu vrchovatě: od prezidenta Wilsona až po představitele ostatních - jak se tehdy říkalo - porobených národů začínali mnozí postupně nazírat situaci stejně nebo podobně jako on a v tom duchu i jednat.

Masaryk - jako skutečný moderní politik - viděl širší souvislosti nejen ve smyslu prostorovém. Nejen tedy, že jeho horizontem nebyly hranice českých zemí a Slovenska, a že byl proto nutně hlavním odpůrcem českého zápecnictví. Viděl je i ve smyslu časovém: nemyslel jen na to, co je teď a co bude zítra, ale přinejmenším v téže míře na to, co bude za desíletí. Odtud jeho trvalá starost o mezinárodně politické a bezpečnostní zakotvení země, odtud i jeho trvalé úsilí hledat partnery k tomu, co by se dnes nazývalo "systémem kolektivní obrany".

Padesát let klidu, o kterých Masaryk mluvil jako o době potřebné k upevnění demokracie v Československu a zajištění jeho bezpečnosti, nám osud nedopřál a za daného stavu věci ani dopřát nemohl. Evropu zasáhl mor různých fašismů a posléze nacismu, jemuž evropské demokracie nedokázaly včas čelit a který přerostl v bezprecedentní hrůzy druhé světové války. Desíletími komunismu a rozdělené Evropy byla tato trpká éra dovršena.

Myslím, že to vše stojí dnes za připomenutí především proto, že to jsou právě tyto chvíle, kdy se podivný oblouk historie jakoby uzavíral a my máme naději, že to, o čem snili Masaryk a jeho spolubojovníci, se konečně uskuteční. Naše naděje je dnes větší než kdykoli v uplynulých osmdesáti letech mimo jiné proto, že i naděje Evropy jako celku na spravedlivý vnitřní pořádek je dnes nepoměrně větší než kdykoli dosud.

Ano, zdá se, že teprve teprve teď nastává doba, kdy se dobrý osud našeho nezávislého státu může naplnit. Teprve teď máme totiž reálnou šanci stát se plnohodnotným členem integrující se demokratické Evropy, to znamená všech jejích dnešních politických, hospodářských i bezpečnostních společenství. Jinými slovy: teprve teď nastává čas, kdy se vskutku vážně a nadlouho rozhoduje o tom, zda budeme pevně zakořeněni v mírové a bezpečné Evropě, a zda tím bude zajištěn dobrý život i dalším generacím, anebo zda se ocitneme vlastní vinou, to jest vinou svého provincialismu a své krátkozrakosti, mimo dnešní - historicky naprosto nové a pro celý svět tak důležité - evropské politické pohyby!

Jsem hluboce přesvědčen, že se naše dávné naděje naplní!

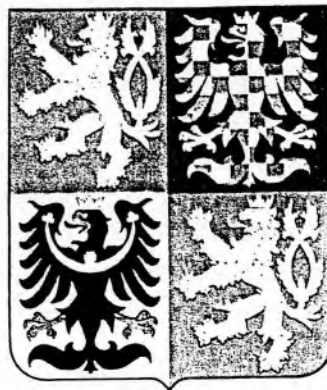
Samozřejmě: je pro to třeba vykonat mnoho. Ta práce přitom může být úspěšná jen tehdy, převládne-li v nás jistota, že naše snažení má smysl, že při něm jde o víc než o tuto chvíli a naše okamžité pohodlí a že vůbec neběží o jakýsi diktát cizích předpisů, ale o účast na společenství hodnot, tedy nikoli o ponížené příživnictví, ale naopak o hrdou spoluodpovědnost.

Vážení ústavní činitelé,
vážení spoluobčané,

Masaryk mimo jiné řekl, že státy se udržují jen těmi ideály, z nichž se zrodily. Jděme cestou těch, kteří tyto ideály naplňovali před námi a kteří je naplňují i v naší době!

Patří k nim - byť každý jiným způsobem - i ženy a muži, které dnes jménem České republiky vyznamenám.

Dovolíte-li, budu jim blahopřát za nás všechny.

České centrum informuje

Právě před rokem jsem se vám, vážení čtenáři, poprvé představil a už vychází další vánoční číslo Nizozemských listů. Rubrika České centrum informuje se stala pravidelnou součástí každého čísla a já velmi rád využívám této možnosti informovat čtenáře o akcích Českého centra v Nizozemí. V uplynulém roce byl program opravdu bohatý a podle mého názoru vyvážený. Představili jsme řadu zajímavých projektů z oblasti výtvarného umění, hudby i literatury. České centrum se navíc věnuje i informačnímu servisu z oblasti ekonomiky a turistiky a zájem ze strany nizozemské veřejnosti je opravdu velký.

Těší mě, že jsme řadu akcí pořádali na různých místech Nizozemí a získali tak nové kontakty a poznali mnoho zajímavých a nadšených lidí. Naše akce tak oslovují i stále nové publikum. Zvláště příjemná je práce s lidmi, kteří se věnují družebním stykům mezi městy v Nizozemí a České republice. Tyto aktivity dávají možnost širokému okruhu profesionálních i amatérských umělců představit svá díla a umění v Nizozemí.

V současné době se samozřejmě již zabýváme přípravou akcí na příští rok. Již v lednu mohou zájemci o cestování navštívit největší veletrh cestovního ruchu *Vakantiebeurs 1999*, který se koná v Utrechtu ve dnech 12. - 17. 1. 1999. Najdete zde samozřejmě i oficiální stánek České republiky.

České centrum se podílí na přípravě samostatného koncertu nejznámější české romské zpěvačky *Věry Bílé se skupinou Kale*, který se uskuteční v multikulturním centru RASA v Utrechtu v pátek dne 8.1. 1999 a společně s další romskou skupinou z Brna vystoupí i na festivalu na pódiu Tivoli v Utrechtu v sobotu 9.1. 1999.

Dalším typem Českého centra je unikátní výstava *Adriaen de Vries (1556-1626) - sochař císaře Rudolfa II.*, která se koná v Rijksmuseum v Amsterdamu od 12.12. 1998 do 14.3. 1999.

Jsmo zvědaví, které nové české filmy vyberou pořadatelé 28. ročníku *Mezinárodního filmového festivalu v Rotterdamu*, v jehož průběhu tradičně pořádáme večer s českým filmem.

Věřím, že i v příštím roce budou čtenáři Nizozemských listů patřit mezi naše příznivce. Pokud pravidelně nedostáváte Bulletin Českého centra a máte o jeho pravidelné zaslání v příštím roce zájem, sdělte nám co nejdříve vaši adresu. Noví zájemci mohou zatelefonovat nebo napsat do kanceláře Českého centra v Haagu (Tsjechisch Centrum, Paleisstraat 4, 2514 JA Den Haag, tel. 070 - 356 14 77 nebo fax 070 - 362 59 66).

Dovolte mi, vážení čtenáři, abych Vám popřál jménem svým i svých spolupracovníků klidné a ničím nerušené vánoční svátky a opravdu šťastný a zdravý nový rok 1999!

JAROSLAV KANTŮREK

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MENOVANÁ 30.10.1998

Predseda

Mikuláš Dzurinda
(SDK)

podpredseda pre legislatívu
podpredseda pre ekonomiku
podpredseda pre ľudské práva, menšiny a regionálny rozvoj
podpredseda pre európsku integráciu

Ľubomír Fogaš (SDL)
Ivan Mikloš (SDK)
Pál Csáky (SMK)
Pavol Hamžík (SOP)

minister zahraničných vecí
minister hospodárstva
minister vnútra
minister obrany
minister školstva
ministerka financií

Eduard Kukan (SDK)
Ľudovít Černák (SDK)
Ladislav Pittner (SDK)
Pavol Kanis (SDL)
Milan Ftáčnik (SDL)
Brigita Schmögnerová
(SDL)

minister spravodlivosti
minister práce, sociálnych vecí a rodiny
minister dopravy, pôšt a telekomunikácií
minister zdravotníctva
minister kultúry
minister životného prostredia
minister výstavby a verejných prác
minister pôdohospodárstva
ministerka pre správu a privatizáciu národného majetku

Ján Čarnogurský (SDK)
Peter Magvaši (SDL)
Gabriel Palacka (SDK)
Tibor Šagát (SDK)
Milan Kňažko (SDK)
László Miklós (SMK)
István Harna (SMK)
Pavel Koncoš (SDL)
Mária Machová (SOP)

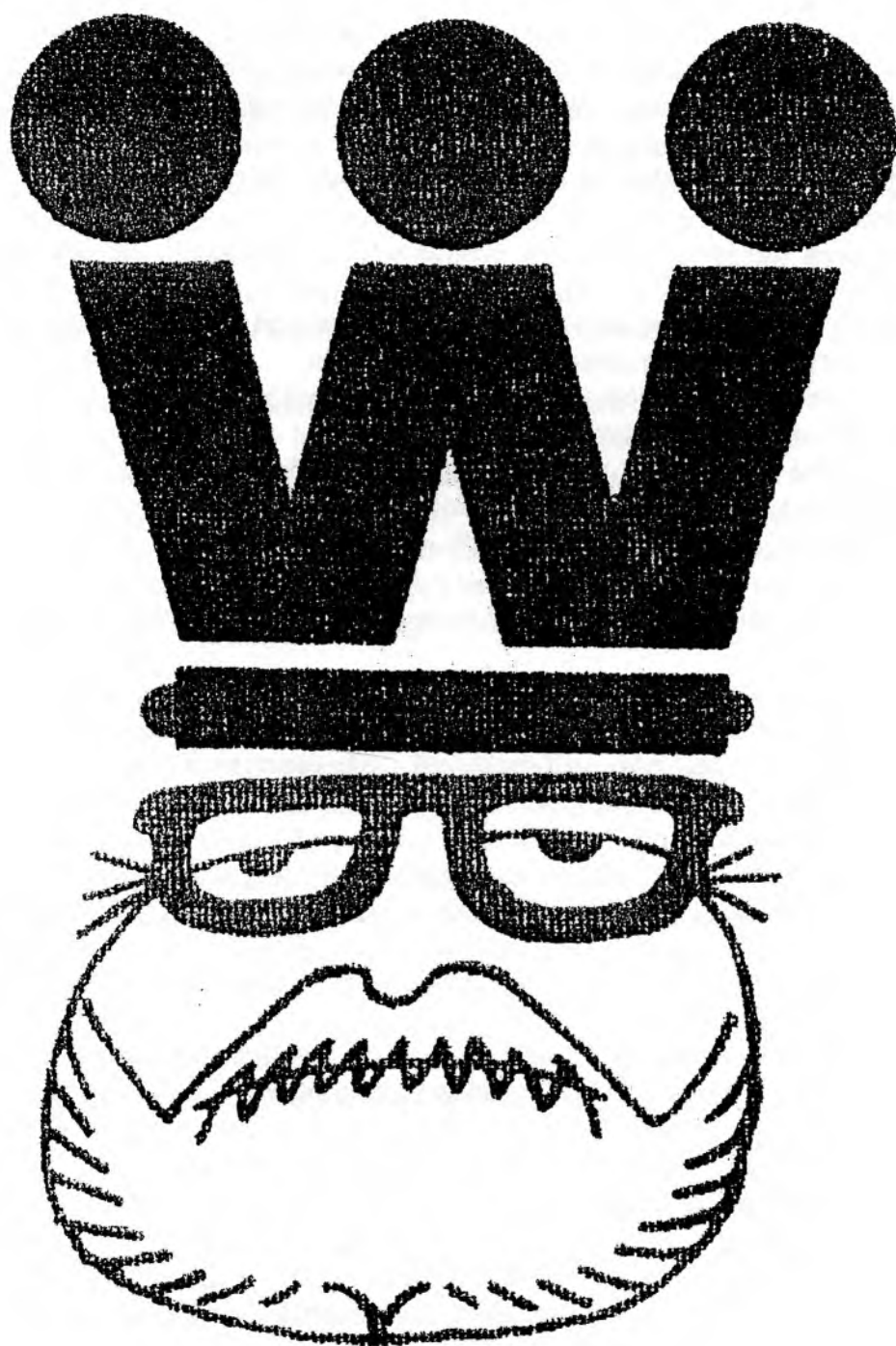
SDK (Slovenská demokratická koalícia) = 9 miest, SDL (Strana demokratickej ľavice) = 6, SMK (Strana maďarskej koalície) = 3, SOP (Strana občianskeho porozumenia) = 2

NOVÉ SLOŽENÍ SENÁTU ČR PO VOLBÁCH

Počet mandátů:	ODS	ČSSD	KDU/ČSL/DEU	US/ODA	KSČ	Nezávislí
	26(-3)	23(-2)	17(+3)	10(+1)	4(+2)	0(-1)

Druhého kola voleb se účastnilo pouze 20,3% oprávněných voličů.

VÁNOČNÍ ZAMYŠLENÍ JANA WERICHA

Ilustrace Bohuslav Holý
Z knihy LISTOVÁNÍ od Jana Wericha vybrala D.K.

VÁNOČNÍ ZAMYŠLENÍ

Jan Werich

Přesto, že žijeme ve světě, ve kterém měníme hodnoty slov i činů tak, aby jak slova, tak činy vyhovovaly, zapadaly do mozaiky našich programů - tj. přesněji našich těch kterých ideologií, těch kterých hospodářských situací, plánů, výhledů, záměrů, prostě kdy říkáme a tiskneme všechno, jen jak se nám to hodí - zbyla tu jedna instituce v civilizovaném světě, jedno údobíčko, kdy se nám v mysli vynoří pojem "lidi dobré vůle".

A v tom je zbytek naděje na lepší svět.

Filozofie vystavěná na lásce bližního k bližnímu trvá několik tisíc let.

Prošla mnohýma rukama.

Špinavýma rukama lidí zlé vůle, kteří ji překrucovali, vulgarizovali, ale ona, ta základní myšlenka - už všechno přežila.

Člověk nemusí být ani křesťan, stačí být než člověk - aby při vzpomínce na bezbranné a chudé nemluvně v jeslích kdesi v chlévě - aby se nezamyslíl.

Aby se nerozpomněl, že ten človíček se narodil na útěku před brutální mocí.

Na útěku před blbostí - rodnou sestrou moci.

A že všechny krásné a lidské věci, myšlenky, kumšt, svoboda, se musí skrývat před mocí, že se rodí na útěku, ale že se nepřestanou rodit - protože se rodí z lásky.

Když řekneme lidstvo, lidi - co máme na mysli?

Koho vidíme?

Vlastně to, co jsme viděli, svoje rodiče - sourozence - příbuzné - svůj národ - svoji rasu. Svou barvu - atd.

Příznejte si, že vidíte bílé lidi, že nevidíte - odstíny - necítíte pachy - vždyť jeden druhému smrdíme.

A přece říkáme lidstvo - a teď můžou žít spokojeně - je to rozumné. Tak mluví rozum.

A všude to slyšíme, čteme - a teď přijde zrada rozumu: Válčí se, bouří se, rozkazuje se, nařizuje se, dovoluje se, cenzuruje se - píše se:

Na jednom konci světa noviny píšou - včera padlo 100 vlastenců a bylo likvidováno 100 agresorů (čísla jsou namátková, můžete si dosadit větší, nebo menší, jste-li nenapravitelní optimisté).

Na druhém konci světa čtete, že bylo likvidováno 100 vzbouřenců a padlo sto našich chrabrých.

Háček je v tom, že co jsme na jednom konci světa likvidovali co agresory, na druhém konci jsme oplakali co naše chrabré bojovníky. Zatímco na druhém konci likvidování vzbouřenci jsou vlastně vlastenci a naši chabří jsou agresori.

Nikde však nečtete, že 200 mladých se pobilo, připravilo o život.

Válka začala, protože to velel rozum. Tentýž rozum, který nám rozumným velí chtít lepší život všude a pro všechny.

A najednou na všech koncích světa z nás dělají blbce.

V tomto století, které si s falešnou pýchou říká materialistické - kdy víme pozitivně, že láska není hmota, a kdy nevíme, co je hmota.

Láska to nejdůležitější v životě, nepodléhá přitažlivosti zemské. Rodná sestra svobody, štít, který uchránil dlouhá pokolení lidí dobré vůle, že zachrání svět.

Bez lidí dobré vůle by život byl než nákladné a nebezpečné dobrodružství.

Tak tedy **POKOJ LIDEM DOBRÉ VŮLE.**

Zajímavosti z kultury

Výstava obrazů Mistra Theodorika byla prodloužena

Souborná výstava obrazů Mistra Theodorika, kterou pro expozici starého umění v Anežském klášteře uspořádala Národní galerie, byla po dohodě s Památkovým ústavem středních Čech prodloužena do 20. června příštího roku. Díla Mistra Theodorika se totiž kvůli pozdržené rekonstrukci objektu stále nemohou vrátit na své místo - do kaple svatého Kříže na Karlštejně. Památkový ústav proto uvítal návrh Národní galerie na další prodloužení výstavy, protože obrazům je zatím lépe v Anežském klášteře. Pro Theodorikovy malby bude navíc údajně nejšetrnější, když se na Karlštejn vrátí v létě nebo počátkem podzimu. Od loňského listopadu zhlédlo kolekci obrazů Mistra Theodorika na 150 000 návštěvníků.

Česká fotografka Jílková vyhlášena na Expo '98 vítězkou soutěže

Česká fotografka Eliška Jílková byla vyhlášena na světové výstavě Expo '98 jedním ze tří vítězů fotografické soutěže, kterou uspořádalo Evropské středisko pro monitorování drog a drogové závislosti (EMCDDA). Práce Elišky Jílkové zachycují výchovnou terapii v České republice, které se podrobují mladí narkomani. EMCDDA je jednou z jedenácti agentur Evropské unie, které byly ustaveny v minulých letech a které se věnují specifickým problémům od drog přes zlepšování pracovních a ekologických podmínek až po potírání rasismu.

Po 50 letech se otevřela veřejnosti kutnohorská kaple Božího těla

Desítky lidí využily jedinečnou příležitost sestoupit do tajuplných prostor kaple Božího těla v Kutné Hoře. Vrata gotické památky jim poprvé po dlouhých 50 letech otevřel den otevřených dveří v rámci Dnů evropského dědictví. Kaple Božího těla byla letos zapsána do seznamu stovky nejohroženějších památek světa, který každoročně sestavuje americká organizace World Monuments. Národní kulturní památka není téměř 200 let zastřešena a jejím gotickým klenbám hrozí zřícení. První zmínky o kapli pocházejí z roku 1384, kdy sloužila jako kostnice. Jejimi vlastníky byli mimo jiné jezuité, kteří v ní pohřbívali ostatky svých mrtvých. Podle dostupných informací byla už tehdy kaple zničena. Od roku 1990 je unikátní památka majetkem města, které letos v červnu zahájilo její nákladnou opravu. Projekt Dnů evropského dědictví chce upozorňovat na nenahraditelnost národního kulturního dědictví a demonstrovat historickou spojitost a nedělitelnost evropské kultury.

Filharmonie se vrací mezi světovou špičku

Stovku koncertů uspořádá ve 103. sezóně Česká filharmonie. Prvním programem bylo v Rudolfinu provedení Mahlerovy Sedmé symfonie, jejíž světovou premiéru hrála v Praze filharmonie před devadesáti lety za autorova řízení. „Česká filharmonie se vrátila z turné po Británii a podle tamních ohlasů se začíná znovu zařazovat mezi špičkové světové orchestry,“ informoval na tiskové konferenci její ředitel Jiří Kovář. Po letním hostování na Salcburském festivalu účinkoval orchestr dvakrát na prestižním londýnském festivalu Proms a dvakrát na festivalu ve skotské metropoli Edinburku. Ke konci roku odcestuje s šéfdirigentem Vladimírem Ashkenazym k 16 koncertům do Malajsie a Japonska. Do Salcburku má podle Kováře filharmonie pozvání až do roku 2000.

Opera Maria di Rohan měla premiéru na Sychrově

Slavná opera Maria di Rohan, která je považována za nejzdařilejší dílo italského skladatele Gaetane Donizettiho, měla českou premiéru 29. a 30. srpna na státním zámku Sychrov. Koncertní provedení díla s mezinárodní pěveckou účastí se uskutečnilo v zámeckém parku. Důvodem uvedení opery právě na Sychrově je, že ztvárňuje osudy nejvýznamnější představitelky rodu Rohanů. Ta na zámku sice sama nežila, ale rod Rohanů, který se zasloužil o největší rozvoj zámku, zde měl své sídlo od roku 1820 až do poválečné doby, kdy byl zámek zkonfiskován. Opera Maria di Rohan byla složena pro vídeňskou dvorní operu, kde měla v roce 1843 světovou premiéru. Přestože je považována odborníky za textově i hudebně vynikající dílo, byla ve 20. století uvedena pouze pětkrát. Opera totiž obsahuje složité party a k provedení je zapotřebí šedesátičlenný sbor a veliký orchestr. Operu dirigoval Ital Elio Boncompagni, orchestr a sbor přijel z Janáčkovy opery Národního divadla v Brně, sólisté z Vídeňské opery.

Pražská Laterna magika letos už čtyřicetiletá

Už čtyřicet let existuje pražská Laterna magika, divadlo, které od premiéry na světové výstavě EXPO v Bruselu originálně spojuje akci na jevišti s filmovým obrazem. Nejúspěšnější představení, Schormův Kouzelný cirkus, je v repertoáru neuvěřitelných 21 let a letos v únoru oslavil 4500. reprízu. Premiéra k jubileu Laterny magiky se připravuje na prosinec. Inscenace nazvaná Past má podle dramaturgyně této scény Mileny Honzické otevřít další výrazové možnosti. Jejím tématem bude virtuální realita, její přitažlivost a zároveň nebezpečí, které přináší. Na programu pracují dánský režisér Ove Nyholm, scénograf Josef Svoboda a choreograf Jean-Pierre Aviotte.

Sté výročí založení Muzea Jana Amose Komenského v Uherském Brodě

Sté výročí založení Muzea Jana Amose Komenského v Uherském Brodě připomněla v jeho prostorách výstava, která přibližuje unikáty z komeniologických sbírek, ale i národopis Uherskobrodská, jeho obyvatele, umělce a množství fotografických a písemných dokumentů. Záštitu nad expozicí převzal předseda senátu Petr Pithart. Zahájení se zúčastnil první tajemník Nizozemského velvyslanectví v Praze Franta Wijchers, komeniolog a senátor Karel Floss a další hosté. Nad stálou expozicí J.A. Komenský lidstvu otevřenou ke 400. výročí narození Komenského v roce 1992 převzalo záštitu UNESCO. Výstava potrvá do konce roku 1999.

Sorosovo centrum současného umění představuje výstavu Umělecké dílo ve veřejném prostoru

Celkem jednačtyřicet uměleckých projektů - především instalací, ale i obrazů a soch - představí ve veřejných prostorách vybraných měst a obcí České republiky výroční výstava Sorosova centra současného umění. Umělecké projekty budou instalovány v Praze, Benešově, Hříškově v okrese Louny, Opavě, Klenové na Klatovsku, Otrokovicích u Zlína a v Ústí nad Labem. Cílem organizátorů je přemostit propast mezi veřejností a současným uměním. Občané proto budou moci umělecké projekty vidět a posuzovat například ve vestibulech a soupravách metra nebo v tramvaji. Trvání výstavy bude podle organizátorů výstavy variabilní, protože většina projektů se musí instalovat, jiné budou naopak představeny v rámci jednodenních happeningů. Sorosovo centrum současného umění v Praze bylo založeno na podzim roku 1992. Jeho cílem je podpora rozvoje současného umění jako důležité součásti občanské společnosti. Centrum se zaměřuje především na proces tvořivosti, otevřenosti a toleranci k novým názorům.

Urbanová zpívala Tosku v Metropolitní opeře

Před zcela vyprodaným hledištěm newyorské Metropolitní opery ztvárnila začátkem října hlavní hrdinku v opeře Giacomu Pucciniho „Tosca“ první dáma české opery Eva Urbanová. Je zřejmě třetí pěvkyní z Čech či Československa, která kdy náročnou a zároveň mimořádně krásnou roli v Metropolitní opeře zpívala. Před ní to byla před mnoha desítkami let Ema Destinová a Marie Jericová, která svou šestašedesátou a poslední Tosku zpívala v roce 1932. Posluchači Urbanovou odměnili dlouhým potleskem za proslulou árii z druhého jednání „Vissi d'arte“, stejně jako bouřlivým potleskem ukončili celé představení, které dirigoval Nello Santi. První titulní role v Metropolitní opeře znamená pro Evu Urbanovou důležitý mezník v její dosavadní kariéře. Eva Urbanová účinkovala v Metropolitní opeře v měsíci říjnu ještě jednou, tentokrát ve Wágnerově Lohengrinu v roli Ortrud.

Náprstkovo muzeum připomíná mecenášku Fingerhutovou

Proslulou „panímaminku od Halánků“, majitelku pivovaru, vinopalny a hostince na Betlémském náměstí v Praze, mecenášku a „dobrodějkou“ Annu Fingerhutovou (1788-1873), připomíná výstava v Náprstkově muzeu. Finančním odkazem umožnila tato žena vznik Průmyslového muzea svého syna Vojty Náprstka. Výstavu je možno zhlédnout až do 21. února 1999. Peníze ze živnosti manželů Fingerhutových pomáhaly mnoha osobnostem v jejich začátcích i při realizaci smělých plánů ve prospěch utvářející se pražské české společnosti. Dům u Halánků znali chudí studenti, poutníci z celých Čech i dráteníci ze Slovenska, kteří se tam zdarma stravovali a nalézali bezplatné noclehy. Známý podnik dodával kořalku do řady míst v Českých zemích. Vojta Náprstek jako vlastenec dlouho před úředním počestěním německého jména Fingerhut používal jeho českou podobu. České jméno Náprstek používali i jeho předkové. Pouze otcovo příjmení bylo při křtu poněmčeno na Fingerhut.

Prezident Havel zahájil v Bruselu přehlídku české kultury

Český prezident Václav Havel a belgický král Albert II. slavnostně zahájili 15. října v Bruselu tříměsíční přehlídku české kultury s názvem Europalia 98' - Česká republika. Festival, který Václav Havel považuje za prvořadou záležitost, začal v Paláci krásných umění otevřením výstavy o secesi. Česká republika bude po následující tři měsíce v Belgii představovat mozaiku výstav, divadelních představení, filmových projektů, koncertů, tanečních představení, folklóru a ukázek architektonických děl. Prezident Havel chápe prezentaci české kultury v Belgii jako „duchovní předehru jednání o členství České republiky v Evropské unii“. Každoroční festival Europalia je letos v Belgii věnován České republice jako první ze zemí střední a východní Evropy.

K 80. výročí Československa vyšlo opět Prohlášení nezávislosti

Historické Prohlášení nezávislosti československého národa z 18. října 1918 vydal u příležitosti 80. výročí vzniku samostatné Československé republiky pražský Masarykův ústav. Zhruba sedmdesátistránková publikace obsahuje nejen samotný text deklarace, ale i faksimilie dalších dobových dokumentů. Vydání publikace ocenil i přítomný Michael Guest, chargé d'affaires pražské ambasády Spojených států. Prohlášení nezávislosti československého národa se hlásilo k americké Deklaraci nezávislosti z roku 1776. Předcházelo současně americké nótě vídeňské vládě, podle které Washington změnil svůj postoj k zachování celistvosti monarchie, jejíž národy tehdy mohly samy rozhodnout o otázce dalšího setrvání v monarchii.

Na Pražském hradě byly k vidění české korunovační klenoty

Zřejmě naposledy měla veřejnost v tomto století možnost prohlédnout si korunovační klenoty českých králů. Výstavu českého pokladu zorganizovala Kancelář prezidenta republiky k 80. výročí vzniku samostatného Československa mezi 24. říjnem a 1. listopadem ve Starém královském paláci na Pražském hradě. K slavnostnímu aktu vyzvednutí klenotů z Korunní komory Svatovítské katedrály se v předvečer výstavy mělo na Hradě sejít sedm majitelů klíčů od zámků nejpřísněji střežené komnaty státu. Korunní komora je jedním z nejnepřístupnějších míst Pražského hradu. Jejím jediným vstupem jsou kované dveře v jihozápadním rohu Svatováclavské kaple. K jejich otevření se musí sejít sedm držitelů klíčů, jimiž jsou v současné době prezident Václav Havel, předseda vlády Miloš Zeman, pražský arcibiskup kardinál Miloslav Vlk, předseda Poslanecké sněmovny Václav Klaus, předseda Senátu Petr Pithart, děkan Metropolitní kapituly u sv. Víta Jan Matějka a pražský primátor Jan Koukal. Korunovační klenoty českých králů byly vždy vystavovány jen při nejvýznamnějších a nejslavnostnějších státních událostech. V tomto století byly k vidění v letech 1929, 1945, 1955, 1958, 1968, 1975, 1978, 1993. Klenoty českého království tvoří ucelený soubor mimořádné historické a umělecké hodnoty, jsou odznaky panovnické moci a symbolizují staletou tradici českého státu. Po roce 1918 se staly národní kulturní památkou. Svatováclavská koruna, již bylo korunováno 22 českých králů, byla zhotovena roku 1345, svatováclavský meč o 11 let později, jablko a žezlo pochází z konce 16. století a kříž z roku 1354. Klenoty byly poprvé užity při korunovaci Karla IV., naposledy roku 1836 při korunovaci Ferdinanda I. Dobrotivého.

O Oscara se bude ucházet film Je třeba zabít Sekala

Česká filmová a televizní akademie rozhodla, že naši kinematografii bude v klání o americkou cenu Oscar v kategorii nejlepší zahraniční film reprezentovat film režiséra Vladimíra Michálka Je třeba zabít Sekala. Akademie na základě hlasování nominovala již dříve do užšího výběru čtyři snímky. Pasti, pasti, pastičky Věry Chytilové, Postel Oskara Reifa, Knoflíkáře Petra Zelenky a Je třeba zabít Sekala Vladimíra Michálka. Právě mezi posledními dvěma jmenovanými filmy se ve finále vypjatě rozhodovalo.

Saudkova výstava vynesla sedm milionů

Divácký i finanční úspěch provázal více než měsíc trvající charitativní výstavu Jana Saudka v prostorách pražského Obecního domu, o které jsme informovali v minulém čísle. Nadace pro transplantace kostní dřeně, které Saudek výtěžek z prodeje fotografií věnoval, získala za prodej a vstupné zhruba sedm milionů korun, což je podstatně více než se očekávalo. Peníze budou použity především na rozvoj centrálního registru dárců kostní dřeně, modernizaci laboratorní techniky a zajištění dalšího vzdělávání lékařů a odborníků v oblasti hematologie a onkologie.

Havel se hodlá angažovat v osudu divadla, kde sám začínal

Prezident Václav Havel chce zasáhnout do situace okolo pražského Divadla Na zábradlí, které možná díky soudnímu sporu s bývalými majiteli objektu přijde o svou budovu na Anenském náměstí v Praze 1. Havel, jenž v divadle v 60. letech působil sedm roků jako asistent režie a dramaturg, se v budově divadla sešel s ministrem kultury Pavlem Dostálem. „To je důvod tohoto setkání, abychom hledali způsob, který by byl v souladu se zákonem, ctil vlastnictví, ctil tradice. O to právě běží,“ odpověděl na dotaz ČTK prezident.

Praha - město roku 2000

Na základě rozhodnutí Rady ministrů kultury Evropské unie je každoročně udělován některému městu prestižní titul Evropské město kultury. S tímto nápadem přišla v polovině 80. let tehdejší řecká ministryně kultury Melina Mercouri a myšlenka se ujala.

Prvním evropským městem kultury se staly v roce 1985 Atény. Od roku 1986 získala titul města roku Florencie, Amsterdam, Berlín, Paříž, Glasgow, Dublin, Madrid, Antverpy, Lisabon, Lucemburk, Kodaň, Soluň, Stockholm a Výmár.

V roce 1993 poprvé kandidovala na titul pro rok 1998 i Praha, kandidatura však nebyla úspěšná a byl vybrán Stockholm. O dva roky později Praha kandidaturu zopakovala pro prestižní rok 2000 a tentokrát úspěšně. Vedle Prahy jsou pro tento rok vybrány i Avignon, Bergen, Bologna, Brusel, Helsinky, Krakov, Reykjavik a Santiago de Compostela. Je významnou skutečností, že v roce 2000 má být oceněno hned několik měst, a tak se mohou ideálně mezi sebou propojit různými akcemi.

Program roku 2000 je sjednocen tématem Curriculum Citae a rozdělen do tří rovin - Příběh města, Město otevřených bran a Město pro život.

Příběh města souvisí s historií a atmosférou. Jeho jednotlivé epizody můžeme vyčíst z bohaté minulosti, architektonického dědictví a výjimečných sbírkových fondů, z uměleckých i vědeckých děl zde vzniklých. V případě Prahy hraje roli i kulturní povědomí, místa skrytá, fantastika pražských legend, zmizelý a zaniklý svět.

Město otevřených bran vychází z historické skutečnosti, že kulturně a umělecky nejbohatší období v dějinách Prahy byla vždy ta, kdy se město otevřelo myslitelům a umělcům.

Město pro život znamená projekty dlouhodobé, nasměrované do budoucnosti, a proto jsou zde kromě historie i plány k zvyšování estetické kvality veřejných prostorů a zlepšení úrovně a oživení pražské zeleně.

Další oblastí jsou akce mezinárodní, které propojují všech devět měst.

Praha - Telemost je například společný televizní program, který bude umožňovat živé propojení všech účastníků v zemích všech partnerských měst. Projekt by měl vytvořit mediální obraz současné Evropy.

Avignon - Devět autoportrétů je putovní výstava, na níž by se každé město mělo představit svými nejvýznamnějšími kulturními symboly. Tak by měla vzniknout rozsáhlá databanka evropských kulturních projektů.

Helsinky - Heuréka je výstavní projekt o komunikacích a komunikačních technologiích, kde se uplatní domluva ve třinácti jazycích.

Reykjavik - Hlasy Evropy znamená setkání pěveckých sborů mladých lidí ze zúčastněných zemí.

Bergen - Pobřeží a vodní cesty, aneb setkání mezi světy. Základním tématem jsou moře a řeky coby komunikační a kulturní trasy ve společném evropském prostoru.

O programovou koncepci se u nás stará obecně prospěšná společnost s názvem Praha 2000, Evropské město kultury a podrobnější program se teprve tvoří. V současné době probíhá vyhodnocení všech nápadů, ať už vzešlých z řad kulturní veřejnosti, z příspěvkových organizací nebo ministerstva kultury. Celkem byly předloženy 254 projekty od 179 subjektů.

Vybralo České centrum

NÁZOR PAMĚTNÍKA K POŽADAVKŮM SUDETONĚMECKÝCH LANDSMANSCHAFTŮ BOŘIVOJ DVOŘÁČEK

Český ministerský předseda Václav Zeman nedávno odsoudil požadavky "Sudetoněmeckých Landsmanschaftů" jako "extrémně pravicové". Svým výrokiem vyvolal vlnu pobouření u německých konservativních politiků. Německé televizní zpravodajství citovalo z uvítacího projevu tehdejšího ministra zahraničí Kinkla při nástupu nového velvyslance České republiky v Bonnu právě tu pasáž, ve které Kinkl ostře kritizoval výrok Zemana a vysloveně žádal jeho omluvu. Ministerský předseda Bavorska Stroibel vyhrotil svou kritiku do vyhrůžky, že bude vetovat vstup České republiky do Evropského společenství, nebudou-li do té doby uspokojeny požadavky "Sudetoněmeckých Landsmanschaftů". Bývalý kancléř NSR Kohl se nakonec v zápalu předvolební agitace k této kritice připojil.

Co žádá spolek odsunutých občanů německé národnosti? Především právo na vlast, rozuměj právo na návrat do pohraničních oblastí v České republice. Zadruhé odškodnění za hmotnou újmu, která jim byla odsunem způsobena.

Posuďme oprávněnost těchto požadavků pohledem do dějin. Občané německé národnosti nebyli původními obyvateli těchto oblastí. Přemysl Oráč byl přece ze Stadic, vzdálených několik kilometrů od Ústí nad Labem. Husité též měli své základny v pohraničních městech, jako Ústí nad Labem (v tamním gotickém kostele byl zvon s plastikou Jana Husa, zajímavou tím, že Hus tam neměl bradku, s níž byl obecně zobrazován), v Litoměřicích, Mostě a jiných místech. Občané německé národnosti se přistěhovali do pohraničních oblastí až na pozvání českých králů. Byli jim přímo poddáni a tak pomáhali svými daňovými poplatky plnit královské pokladnice. Podle dnešních pojmů to byli vlastně "gastarbeitři", kteří podobně jako po poslední válce zaplnili Německo s cílem oživit průmysl (dnes jsou v Německu více než dva miliony Turků). Očekávalo se od nich, že se integrují, pokud budou chtít zůstat trvale v hostitelské zemi, tedy že přijmou za své zvyky i řeč země, ve které se rozhodli zůstat. Anebo se vrátit do země svého původu.

Mnozí z přistěhovaných občanů do českých pohraničních oblastí se skutečně integrovali a splynuli s původním českým obyvatelstvem. Připomeňme třeba Chody, kteří byli povoláni k ochraně jižních hranic českého království. I část přistěhovalců německé národnosti se plně integrovala, ale část setrvala ve svém německém uvědomění a dále rozvíjela vědomí své příslušnosti k německému národu. V nedávno vzpomínaném výročí Münsterského mírového jednání, ve kterém Nizozemí získalo plnou samostatnost, byly země Českého království ponechány v lůně habsburské monarchie. Přeložením hlavního města habsburské monarchie z Prahy do Vídně se stala němčina všeobecným dorozumívacím jazykem v mnohonárodní monarchii. Tím jistě vzrostlo národní sebevědomí německých přistěhovalců v pohraničních oblastech, ale soužití s občany české národnosti bylo klidné a plodné, až na skupiny, které trvale terorizovaly český život v těchto oblastech, ničily česká kulturní zařízení, jak líčí Jiří Šosvold ve své publikaci *Jó, tenkrát v Ústí* (vydal Albis International, Ústí n.L., 1993). Tyto skupiny a jejich nacionalistické excesy lze právem označit za extrémně pravicové.

Po rozpadu habsburské monarchie Československá republika poskytla jinonárodnostním menšinám nejen plné občanství, ale i všechna práva. Byl to nesporně demokratický postoj, v té době v Evropě téměř ojedinělý. Občané, kteří se hlásili k německé národnosti, měli státem dotované školy všech stupňů, dokonce v Praze německou univerzitu a mohli svobodně volit své zástupce do československého parlamentu. Soužití s občany české národnosti v pohraničních oblastech se vyznačovalo spoluprací a snášenlivostí, až na rušivou činnost německých nacionalistických skupin, kterou lze právem označit za extrémně pravicovou. Vliv těchto extrémních skupin začal narůstat mezi občany německé národnosti v době, kdy v sousedním Německu nabývala převahu extrémní pravice, tj. nacismus. Demokratická ústava Československé republiky tolerovala narůstání německé extrémně pravicové strany, vedené Konrádem Henleinem. Občané německé národnosti do ní vstupovali dobrovolně, takže tato strana, která úzce spolupracovala s německou NsDAP, se stala v posledních volbách nejsilnější stranou v kaleidoskopu politických stran v československém parlamentu. V této době tato strana, podporovaná ve svých cílech německou nacistickou stranou, počala hlásat "právo na vlast" pro občany německé národnosti v pohraničí, čímž rozuměli právo na území kde sídlili, a jeho připojení k Německu. Důsledkem byla Mnichovská dohoda, o jejímž extrémně jednostranném charakteru nikdo nezapochybuje. Byla vynucena představiteli nacismu (o nás bez nás) a vedla k odtržení českých pohraničních oblastí, jejich připojení k Německu a rozbití demokratické Československé republiky. Národy Československa přinesly tuto oběť skloněny před nadějí, že tím zabrání vzniku nové kruté války. Což byla velká iluze, jak se ukázalo.

Extrémní požadavky "sudetoněmeckých Landsmanschaftů" se mlčky opírají o platnost této dohody. Se strany dnešního Německa jsem dosud neslyšel, že by byl přijat zákon, který by prohlásil Mnichovskou dohodu za neplatnou. Odtržení českých pohraničních oblastí a jejich připojení k Německu znamenalo v podstatě rozšíření "životního prostoru" Německé říše. Snaha německých národů po rozšiřování svého životního prostoru na úkor jiných národů se vine v dějinách těchto národů po věky. Vzpomeňme na Marii Terezií, která tak ztratila z Českého království Kladsko. Dodnes je Bismark uctíván jako sjednotitel Německa, ale jeho válečné tažení do Francie jiný cíl nemělo. Stejně jako první světová válka a bezesporu i druhá. Většinou se tak dělo válečným tažením s krutými oběťmi na obou stranách. Získání českých pohraničních oblastí v důsledku Mnichovské dohody bylo "bezbolestné", alespoň pro německou stranu. Občané německé národnosti v českých pohraničních oblastech po jejich připojení k Německu se dobrovolně vzdali československého státního občanství a přijali státní občanství Německé říše. Jejich odsun do Německa nebyl proto etnickou čistkou (podle dnešních humanitních zásad). Nebyli odsunuti českoslovenští občané jiné národnosti, ale cizí státní příslušníci. Německá strana ráda pochybuje o oprávněnosti Benešových dekretů, podle kterých byl odsun proveden. Popírá souhlas vítězných mocností, což není pravda, jak dosvědčuje dokument 6000 slov o budoucnosti poraženého Německa, vypracovaný vítěznými mocnostmi v Potsdamu. Holandský časopis *Kijk* v čísle 23, str. 4 z roku 1945 cituje osmý bod tohoto dokumentu: *Duitschers in Polen, Tsjecho-Slowakije en Hongarije zullen naar Duitschland worden overgebracht op eerlijke en menswaardige wijze. De Geallieerde Raad van Controle en vertegenwoordigers van Polen, Tsjecho-Slowakije en Hongarije werken thans dat vraagstuk uit.*

Skutečnou etnickou čistku provedli občané německé národnosti v českém pohraničí v r. 1938. Často surovým způsobem vyhnali z tohoto území všechny občany české národnosti. K tomu patří i zřeknutí se české národnosti a nucené přijetí německé u těch občanů, kteří zde žili ve smíšených

manželství a byli nuceni z existenčních důvodů zůstat. S důsledky i pro jejich potomky. A nejen to, byla to i násilná likvidace obyvatelstva židovského vyznání. I když v pohraničí se často hlásili k německé národnosti a podstatně podporovali v těchto oblastech i německý kulturní život (to konečně i v Praze), byli věrnými občany Československé republiky a rozhodně neobdivovateli nacistického Německa. Druhým požadavkem "sudetoněmeckých Landsmanschaftů" je náhrada za zabavené majetky po odsunu. Budiž, ale dojde-li kdy k takovému jednání, má česká strana právo i povinnost předložit "protiúčet", tj. nárok na náhradu osobních ztrát vyhnaných občanů české národnosti a židovského vyznání, škod, které jim vznikly ztrátou zaměstnání, a ztrát, které byly způsobeny zabavením českého kulturního majetku, škol, divadel, spolkového jmění, dále pak škody, které vznikly československému průmyslu odtržením pohraničních oblastí.

Konečně Mnichovská dohoda, vynucená německými občany v českém pohraničí, umožnila celkové rozbití Československa a předání moci na Slovensku do rukou extrémních živlů. Celému československému průmyslu vznikly nedozírné škody, které lze sledovat až do konce Německem vyvolané nespravedlivé války tím, že československý průmysl byl nucen se zapojit do válečné mašinerie Německa a přerušit svůj tradiční vývoj. A jsem přesvědčen, že tyto škody podstatně přesahují hodnoty ztracené německými obyvateli po jejich odsunu.

Považuji tento svůj příspěvek za nutný, i když lze očekávat, že po porážce konzervativních stran v Německu utichne vládní podpora požadavku "sudetoněmeckých Landsmanschaftů". Narozen v r.1920 v Ústí nad Labem, prožil jsem celý politický vývoj v tomto pohraničí, až do nuceného vyhnání v září 1938. Dnes už je málo těch, kteří tyto události prožili na vlastní kůži. Veřejného života se "po nás" účastní již druhá generace a té jsou tyto události pochopitelně již vzdáleny, zejména pochází-li původem z českého vnitrozemí. Když v září 1938 na pražském Wilsonově nádraží vysedávaly skupiny bezradných vyhnanců z Chebu a Aše, na několika batozích (více jim nezbylo), často plni modřin a ran, přítomní Pražané nechápali. Pochopili až 15. března o rok později, když německá armáda pochodovala Václavským náměstím.

Expansivní německá druhá světová válka nezačala 1. září 1939 přepadením Polska, ale obsazením Rakouska, pokračovala pak Mnichovskou dohodou a odtržením českých pohraničních oblastí, za podstatné podpory a jásotu velké většiny občanů německé národnosti na těchto územích. Snaží-li se někdo zvrátit důsledky těchto skutečností, jak to činí požadavky "sudetoněmeckých Landsmanschaftů", pak je to " extrémně pravicové stanovisko", které je i v rozporu s česko-německou deklarací (Nizozemské listy, č.1, 1997).

Jak by asi reagovaly dnešní německé vládnoucí kruhy, kdyby potomci tureckých gastarbeitřů v Německu, jimž jak se zdá bude v druhé generaci přiznáno německé státní občanství (s ponecháním původního), přišli s požadavkem připojit území na kterém žijí k Turecku? Či vyslovili kdy Chodové požadavek, aby bylo Domažlicko připojeno k Ukrajině, odkud přišli?

Nedlouho po Zemanově prohlášení se připojili se stejným soudem polští představitelé, avšak německé zpravodajské agentury jejich stanovisko pouze stručně a bez komentáře oznámily. Bojí se snad německá strana roztrpčit Poláky, zatímco u vědomí své hospodářské síly neváhá uplatnit agresivní tlak na stranu českou? Německá strana by se měla Zemanovi omluvit za svou neuváženou podporu "pravicového extremismu" v prohlášeních "sudetoněmeckých Landsmanschaftů".

JAKÉ BYLO LETOŠNÍ POPULÁRNĚ VĚDECKÉ SYMPOSIUM

LADISLAV MALINSKÝ

Již třinácté populárně vědecké Symposium se konalo v sobotu 17. října opět v konferenčním centru Drakenburgh v Baarnu. Příjemné prostředí uprostřed klidné zeleně dá sice méně orientačně nadaným (jako jsem třeba já) trochu hledání, ale tím větší je objevitelská radost u cíle. Letošní Symposium bylo již tradičně dobře organizováno, časově dobře rozvrženo a navštíveno podle odhadu asi šedesáti účastníky, což je myslím více než loni a tedy i více než uspokojivé a potvrzuje, že Symposium si zaslouží svého konání i v budoucnu.

Pozoruhodné byly letos dva jevy, které si zaslouží příznivého hodnocení: Všichni řečníci (včetně pořadatelů) se drželi jim přiděleného časového plánu a snad poprvé v historii podobných shromáždění nebyly tzv. "přesčasy", které jsou postrachem nejen pořadatelů, ale mnohdy i posluchačů. Druhou pozoruhodností byla nápadná a oku lahodící účast mladých, tedy nikoli pouze tzv. střední generace -átníků, ale skutečné mládeže, která se, mnohdy roztomile lámanou češtinou, aktivně účastnila nejen diskusí, ale i aktivně projevila své kritické názory. Úkaz slibný, jestliže vydrží, v což upřímně doufám.

A nyní stručně k pořadu samému. Vůdčí téma bylo trochu zvláštní a odvážné, i když právě letos dosti často vzpomínané, totiž **Význam čísla OSM v českých dějinách**. Je pravda, že letopočty končící osmičkou se zdají v naší historii poměrně časté, ale je těžké rozhodnout, zda za to může magie čísel, matematická pravděpodobnost, anebo prostá náhoda, kterýžto výklad se mi zdá nejpravděpodobnější. Každopádně se toto téma stalo vděčným námětem přednášejících.

Po stručném zahájení a uvítání J. Hroudou pozdravila účastníky krátkým srdečným projevem velvyslankyně ČR paní Helena Bambasová, projevem, který byl mnohem hlubší než bývají stereotypní pozdravné proslovy a jehož autorizovaný záznam otiskujeme na jiném místě.

O magii čísel jako úvodu k tématice dne promluvila paní Michaela Swinkels-Nováková, již se podařilo získat zájem pro numerologii i u střizlivých realistů. O osmičkách v českých dějinách do roku 1918 se rozhovořila paní Jana Volfová, historička z Prahy, která se neomezila na suché vypočítávání letopočtů, ale barvitým vylíčením událostí, někdy až do soukromých detailů života panovníků, přiblížila dávné události jakoby do doby čerstvě včerejší, i Clinton se anonymně vetřel v příslušném přirovnání.

Zhodnotit výskyt osmiček **po roce 1918** připadlo prof. Zdeňku Dittrichovi, který podle očekávání k citovaným letopočtům připojil nejen objektivní historické pravdy, ale doplnil je zajímavými úvahami a především svými osobními hypotézami, které - jak jsme tomu u prof. Dittricha zvyklí - byly pro své logické závěry pro většinu přítomných přijatelné, Zajímavě zněla úvaha, že pro náš národ tragický srpen 1968 byl vlastně počátkem pádu světového komunismu, který zde celému světu neomylně ukázal nejen svou pravou tvář, ale i své prováděcí metody.

Po obvyklé kulinární přestávce představil všem dobře známý houslový virtuos Pavel Šorm svého životního přítele, skladatele Václava Hála (1937) přednesem několika jeho charakteristických skladeb (některé s mykologickou tematikou) a slíbil nám do tohoto, nebo některého z příštích čísel Nizolistů článek na téma svého hudebního vystoupení, právem vřele přijatého.

Po něm převzal vedení odpolední části Martin Šimek, jehož snad není třeba blížeji představovat. Snad pouze lze říci, že všem, kteří ho znají pouze z televizních vystoupení bylo jasné, kolik osobního šarmu televize ubírá příznivá charisma přímo sálajícímu Martinu Šimkovi

ve skutečnosti. *To steal the show* nazývají výstižně anglo-americky mluvící to, co se podařilo Martinu Šimkovi toho odpoledne. Tématem jeho projevu měla být, a svým způsobem i byla **Řeč jako komunikační prostředek**, s jím řízenou panelovou diskusí o všem, co zaujalo na Symposiu i jinde. V panelu, krom předchozích řečníků byl i prof. I. Gad'ourek (Groningen), J. Adámek (Brusel), L. Friede (Polygon Švýcarsy) a možná jsem někoho zapoměl (v kladném případě moje omluva). V osobě koordinátora odpolední diskuse měli pořadatelé šťastnou volbu, neb Šimek diskusí nejen s profesionální zručností plně ovládl, ale s šarmem nevtíravé a přijatelné, ba někdy i vítané drzosti "vytahoval" z auditoria nic netušící účastníky a lákal z nich odpovědi na nejrůznější otázky, většinou vtipně kladené. Nejkrásnější bod v jeho vystoupení však vidím v tom, že když už docházel diskusní dech k dané tématice dne vytáhl Šimek k imaginárnímu mikrofonu tu "skutečnou" mládež, jednoho (nebo jednu) po druhém a kladl jim nejen přílehlé otázky, ale ponechal je i volně vyjadřovat svá mínění, dojmy, názory a hodnocení skutečnosti, vyplývající z jejich původu ze "smíšených" holandsko-českých (-slovenských) manželství. Myslím, že všímavým se zde objevilo mnoho, byť improvizovaně přednesených námětů k dalšímu přemýšlení. I v tom vidím nemálo důležitý přínos Symposia.

V závěrečné záplavě různých poděkování a udělování květin nastínil předseda dr.Hrouda úmysl i v budoucnu oživit Symposia více zábavnou formou, tedy směrem, který jsme v minulém čísle Nizolistů navrhovali i my pro vzájemná setkání.

Úderem páté hodiny mohl program plánovaně skončit uspokojením pořadatelů, že pořad byl plně a beze zbytku vyčerpán.

LITERAIR PASPOORT

Ve dnech 23.-25. října probíhal v Den Haagu literární festival *Literair Paspoort*, na který bylo pozváno 48 vybraných básníků z 24 zemí. Každého zahraničního hosta představil domácí autor, který má vztah k literatuře příslušné země. Akci pořádala holandská nadace *Dichter aan huis*, která pravidelně pořádá domácí literární akce, ale letošního roku se rozhodla pro projekt mezinárodní. Díky podpoře významných nizozemských institucí se hostující delegáti mohli setkat na společenských akcích v Muzeu písemnictví a byli přijati významnými osobnostmi v reprezentativních vládních prostorách tzv. *Ridderzaalu*.

Jednotlivá čtení se konala na ambasádách zúčastněných zemí a díky porozumění velvyslankyně České republiky se stala rezidence našeho velvyslanectví místem velmi dobře navštíveného setkání zájemců o českou poezii a literaturu. Ve spolupráci se zdejším Českým centrem byl na festival vybrán český básník střední generace Petr Halmay a jeho průvodkyní byla v Holandsku žijící básnička a překladatelka české literatury Jana Beranová. Z díla Petra Halmaye přeložila do holandštiny ukázky ze sbírek *Bytost* (1994) a *Hluk* (1997).

Petr Halmay (1958) je zástupcem moderní nerýmované poezie, která se svou stavbou nejvíce dotýká umění výtvarného a vede si v tomto odvětví velmi úspěšně. Ostatně má básnictví v krvi. Jeho otcem (*Halmay* je pseudonym po matce) je starší generaci dobře známý hluboce myslící básník Karel Šiktanc (nar.1928,-*Zařikávání živých, Český orloj, Heinvské noci aj.*).

České centrum získalo svolení Petra Halmaye k uvedení několika ukázek z tvorby.

LET O V I S K O

Martinové památce

Jak skořápkou
proklouvává se večer zdí teletníku a lesem.
Stojíme na břehu skoro neviditelného jezera,
vítr sráží pestré skleněné koule
z plodů zahrad.
Na sklonku července -
až z hotelové haly -
věty k nám doléhají
ve zvláštních kadencích.
Celý ten břeh se zdá
tak neskutečně čistý,
jako by šlo jen
o něco zástupného.
Nudisti mávají nám z vody.
Jejich těla - jakoby beze smyslu -
mizejí ve velké výlevce
u bílého mola.
Nad krajem zálivu stoupají vzhůru
jejich jasně viditelné myšlenky.
Když jdeme spolu po pláži jak zmínka,
zapadá v trávě, ve vzpomínkách
bůhvíčích životů.
Když jdeme, ztrácíme se v svitu,
jdem, dýcháme tu banalitu -
tu, právě tu.

1994

PETR HALMAY

ILUZE II

Večer hýbe se, září každá částečka prachu.
Květiny vyluzují tóny ...
Větve rozštípaného vánočního stromečku
trčí z kouta malého dvora,
paprsky - na tomto zrudném, krásném světě -
padají do tváře divoké přírody.
Lanovka stoupá strání Petřína
až ke zrajícímu tajemství,
lidé se utkvěle usmívají za ohromným oknem.
Lanovka se pohybuje vzhůru v jasném světle,
plavé děti posílají vzdušné polibky.

1992

LIŠAJ

Za tmy, když vyrážíme na svůj lov
(s cizími obličejí,
s očima, ústy velkých lyšajů),
když rukama, které nejsou naše,
se ostýchavě dotýkáme vzpomínek,
cítíme jasně svoji noční kořist.
Vábí nás hlasy v dálce u nádraží,
vábí nás světla, smyk užovky v trávě -
stále se ještě dopodrobna zdáme
alespoň sami sobě.
Veliké, krásné, šarlatové skvrny
planou nám na křídlech
nad poli ječmene, slunečnice i řepy.

1996

PETR HALMAY

VÁCLAV HÁLEK - HUDEBNÍ SKLADATEL A HOUBAŘ PAVEL ŠORM

Moje přátelství s Václavem Hálkem se datuje od dob našeho studia na AMU v Praze. Nejdříve jsem ho poznal jako znamenitého pianistu-doprovazeče. Vašek byl už tehdy výborný "listař", tj. ten, kdo dovede něco perfektně zahrát na první pohled - z listu. Navíc někdo, kdo vyhoví, nikdy nepřekryje, v kritických momentech "podrží".

Vzpomínám, jak mě "podržel" při mém konkursu do orchestru FOK v roce 1962. Takový konkurs je pro každého hudebníka značná zkouška nervů a Vaškův spolehlivý a inspirující doprovod mi pomohl proplout úskalími Čajkovského houslového koncertu - a místo jsem dostal. Občas jsem Vaškovi pomohl při jeho prvních skladatelských pokusech kritikou a nápady a zažili jsme spolu legraci, neřku-li srandu, hlavně na kulturních brigádách. Sblížil nás i odpor ke komunismu. Vašek jako hluboce věřící katolík to měl zvláště těžké při zkouškách z marxismu-leninismu, zachránila ho jakási jakoby švejkovská maska, se kterou si marxističtí docenti nevěděli rady, a tak nechali tohoto "potrhleho muzikanta" prolézt.

Po osudném srpnu 68 jsme byli odkázáni pouze na písemný styk a v říjnu 73 jsem obdržel z Prahy krátkou skladbičku pro solo housle s názvem "Obava" a s následujícím textem: "Pavle, to máš ode mne na památku. Nic jiného nemám, dávám Ti, co mám. Tvůj Vašek." K "Obavě" jsem pak připojil střední díl z jeho dřívější sonáty, pojmenoval "Naděje" a pod názvem "Bezorgheid en Hoop" natočil pro holandský rozhlas. Za to mi byl Vašek velmi vděčen, stejně jako za provádění a nahrávku jeho smyčcového kvarteta. Odmitán Svazem skladatelů cítil to jako morální podporu.

V únoru 1990 jsme se konečně po dlouhé době opět sešli. Přibýlo nám na na objemu v pase a ubylo vlasů na hlavě, ale jinak nám bylo jako bychom se rozešli včera. Vašek mě zavedl na představení "Ze života hmyzu" od bratří Čapků do Národního divadla. Scénická hudba, kterou k tomu zkomponoval, byla mistrovská. Minimálními hudebními prostředky dosáhl maximálního účinku k podtržení dramatického záměru.

Václav Hálek je nejen komponista, ale také velký houbař, lépe řečeno mykolog, neb je čestným členem předsednictva České mykologické společnosti. Není houby, kterou by jako odborník nerozeznal a nepojmenoval, včetně latinského názvu. Houby jsou pro něho nejen pochoutka, koníček a věda, ale též zdroj inspirace. V roce 93 mu vyšla sbírka čtrnácti krátkých skladeb pod názvem "Mushrooms for Violin" (nakladatelství Kairos). Poučné na tom vydání je, že všech čtrnáct zhudebněných hub je tam vyfotografováno.

Jít s Vaškem na houby je zážitek. Podle terénu, stromů, světových stran "čichá" houby už na dálku. Zajímají ho i takové, o které by obyčejný houbař ani nezakopl. A tak jsem byl svědkem, že uviděl *chřapáče jamkatého* či *št'avnatku panenskou*, zvolal "no to je krása", vytáhl notový zápisník a začal komponovat.

Jako skladatel-portrétista se Hálek samozřejmě neomezuje jen na houby. Dokáže několika hudebními črty zpodobnit osobnost, která ho zajímá: podle řeči, charakteru, temperamentu. Na Symposiu v Baarnu jsem hrál portréty dvou všestranně nadaných pražských hereček, Evy Horké a Marty Delišové, se kterými Hálek úzce spolupracuje. Eva Horká nazpívala soubor písní "Volání", jež Hálek složil na její vlastní texty a pro Martinu Delišovou upravil jihoamerické písně, které právě vycházejí na hudební kasetě pod názvem "Vlny a ozvěny" (Aphoretum).

Ne každý má tolik nadání a fantazie, aby mohl složit hudební skladbu na - dejme tomu - *kukmák dřevní* či *hlívu plicní*, jako to dokáže Václav Hálek. Ale mít potěšení třeba i z takového malého přírodního zázraku jako je nepatrná, pod spadlým listem napůl skrytá *holubinka křehká* - to snad můžeme všichni ?

ZPRÁVY KTERÉ ZMĚNILY SVĚT

Návrat Idiota

KULTURA

Nočník císařovny
Sissy je na prodej
S pistolí a v kukle mířil
na toaletářku

Devadesátiletá slovenská
modelka pózovala nahá

*Petra Buzková ztratila korunu
parlamentní královny krásy*

Jazz, pop a videofilmy
podporují výkonnost slepic

KOMUNIZACE

Počet případů násilí na pracovišti roste

DISKUSE

Lidská práva prý platí
i pro opice

Sociologové nevědí, jak na Čechy
působí erotické motivy v reklamě

ZAHRANIČÍ

Český velvyslanec
v Bulharsku vjel
celníkovi na nohu

SERVIS

PROGRAM TELEVIZE NA ČTVRTEK

Protesty chovatelů prasat se změnily
v televizní show

Prasata asi zablokují dopravu
na dálnici Brno-Praha

Agrární komoře se protesty vymkly
z rukou, prasata potáhnou na Prahu

*Hrozí nám
diktatura blbosti*

SPORT

Nedoceněný hrdina má
souboje o míč raději než sex

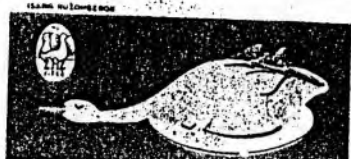
*Trenéři jednotlivých týmů
volí odlišný přístup k sexu*

Ašanin dal gól okem
Za svaly se stále platí
víc než za intelekt

Hradecký bubeník
má světový rekord

ZPRÁVY KTERÉ ZMĚNILY SVĚT

kuchyně !

PITVANA HYDINA
ZÁRUKA DOBŘÍ AKOSTI

Euro-parlament eist topinkomen

Pagina 3

Povstalci v Ugandě prý
jedí unesené vesničany

Červený Hrádek bude v sobotu
hostit klání o nejlepší svíčkovou

O přestávkách zahltili
Nizozemci kanalizaci

ZRCADLO

Otevření hraničního přechodu
přivedlo prostitutkám zákazníky

Dominikánská prostitutka
„zablešila“ policejní celu

Sex v letadle je zakázán

Cestující v letadlech jsou stále
agresivnější a dopřávají si sex

Na pohlaví nezáleží

Trestanec uřízl spoluvězni hlavu a přirození

Řeční popové si přejí mít
sutany více sexy

ZDRAVÍ

Číňané při meditaci imitují želví
dýchání, aby měli delší život

Největší pojídačka knedlíků sama
neváží ani padesát kilogramů

Odborníci doporučují sex
proti jarní depresi

Roupů, na rozdíl od škrkavek
a tasemnic, neubývá

UDÁLOSTI

Princ Charles bude
prodávat mrkev

Do britské soukromé
školy konečně mohou
děvčata v kalhotách
**Stáhnout kalhoty
ve správný čas**

Útočník omráčené dívce svlékl
kalhotky, ale neznásilnil ji

Učitelé v Rusku dostanou
místo výplaty vodku

Ztráta panenství a panictví
na Internetu má být podvod

Em

D Ě L O S E V S E M I L E C H

LÍBA v. DIJK

SVÁTEK LUŽICKOSRBSKÉ LITERATURY

Koncem srpna jsem se v Semilech zúčastnila Svátku lužickosrbské literatury.

Tento večer měl návštěvníky seznámit s vzácným motýlem evropské kultury – nejmenšího slovanského národa na světě, jehož příslušníci se nazývají Lužičtí Srbové.

O historii tohoto malého národa Vás seznámím úryvkem přednášky básníka a překladatele pana Milana Hrabala.

Před více než tisícem let utrpěly polabské slovanské kmeny, vedené prvním historickým knížetem Lužičanů Miliduchem, krutou porážku v boji proti německému nepříteli. Už se z ní nikdy nevzpamatovaly. Krajina, která byla jejich domovem – území sahající přibližně od pohraničních hor na severozápadě Čech až k Baltu, od východu k západu vymezené vodními toky Odry a Labe – byla opanována germánskými kmeny, Slované postupně poněmčeni. Nepomohla ani skutečnost, že Horní i Dolní Lužice byly po několik staletí součástí Českého království.

Představu, co znamenalo pro poslední zbytky Polabských Slovanů žít odděleně od příbuzných kmenů, obklopeni hlubokými lesy, blaty a především neprostupnou německou komunitou, nejlépe navodí strohá čísla: z někdejšího mnohasettisícového národa se dnes hlásí k Lužickým Srbům dohromady asi 60 tisíc lidí.

Důvodů, proč nikdy nedošlo k sjednocení Lužice a vytvoření samostatného státu, je více. Mezi nejdůležitější – kromě jisté slovanské nesvornosti – patří rozdíly jazykové a náboženské. Rozdíl mezi hornolužičtinou a dolnolužičtinou je větší, než mezi češtinou a slovenštinou, takže člověk od Chotěbuzi se jen těžko dorozumívá s kolegou z Budyšina. A odlišnost mezi katolíky a evangelíky, které víra rozdělovala nejen v běžném životě, ale ovlivňovala i jazyk a literaturu a štěpila již dost nevelké síly malého národa, se nemusí popisovat. Je proto doslova zázrakem, že přes obrovskou nepřízeň osudu, bez jediného ekonomického stimulu, dokázali Lužičtí Srbové jako národ přežít tisíciletí a vytvořit kulturu, kterou se vyrovnají leckterým silným národům v Evropě či jinde ve světě.

Vzhledem k již zmíněné staleté izolaci zůstal jejich jazyk zhruba na úrovni staročeštiny z doby Jana Husa. Svědčí o tom námi dávno opuštěné gramatické tvary, například duál neboli dvojnásobné číslo. Ve slovní zásobě najdete přibližně pět druhů slov. Obecně slovanského původu jsou například les, voda, dom, z dávné a dnes už zaniklé polabské řeči výrazy jako nan (otec), črij (bota), slova odvozená z češtiny – dźiwadlo, hudźba. Těchto fakticky shodných výrazů s češtinou je několik stovek, obdobné množství tvoří ale naopak slova, která podobně znějí, ale mají zcela jiný význam než v češtině: jednota = jednotné číslo, knjez = pán, namakat = nalézt. Z němčiny pocházejí například špihel (Spiegel), šula (Schule), ale snad nejzajímavější jsou neustále doplňovaná nová slova – například zynopask což je magnetofonový pásek (přičemž zynk je zvuk), nebo šuskaty honjak, což je trysková stíhačka.

A jsme v současnosti. Dnešní Horní Lužice – území, kde se aktivně mluví hornolužicky, udržují se tradiční slovanské zvyky apod. – je vymezena zhruba okresy Budyšin, Kamjenc, Wojerecy a Běla Woda v německém Sasku. Dolní Lužice je pak v okolí města Chotěbuz ve státě Braniborsko. Lužické Srby můžeme považovat za národ životaschopný, protože má kromě klasické literatury, hudby a výtvarného umění i desítky současných spisovatelů, básníků, malířů, novinářů, herců i zpěváků a dokonce – vedle folklórních souborů – vznikají i mladé rockové kapely. Má vlastní deník, týdeník, časopisy pro děti a mládež, kulturní revue,

knižní vydavatelství, dvojjazyčné názvy měst, ulic, obchodů. Město Budyšin je jakousi lužickosrbskou metropolí a sídlem Domowiny, což je instituce, která má na starosti pěstování, rozvíjení a organizování veškeré kulturní a společenské činnosti týkající se obou lužickosrbských národů.

Jedním z největších problémů současné Lužice je značná nezaměstnanost. Na rozdíl od padesátých let tohoto století, kdy se Lužice stala energetickým srdcem tehdejší NDR a přitáhla množství německých dělníků, kteří se stali příčinou přirozené asimilace posílené postupným zničením asi stovky vesnic, jež byly základnou původní kultury, dnešní Lužičtí Srbové často hledají zaměstnání daleko od domova a tím se přirozené splývání s německým prostředím výrazně urychluje. Mnozí skeptici z těchto důvodů nastolují stále častěji otázku – jak dlouho ještě budou Lužičtí Srbové jako národ existovat? Názor Milana Hrabala je optimističtější – tak dlouho, jak sami budou chtít.

Pravdou je, že bez vytrvalé a soustavné pomoci slovanských sousedů to v budoucnu těžko dokáží. Ohlédneme-li se na tradice česko-lužických vztahů a vzájemné kulturní výměny a podpory, zjistíme, že vždy existovala. Byla období, kdy vzkvétala – například mezi světovými válkami a krátce po porážce fašismu. Jindy nenápadně ustupovala do pozadí – například v období normalizace, kdy byly jiné starosti, než pěstovat slovanství. Bylo by možné jmenovat řadu českých osobností, které pro Lužici hodně znamenaly – jako byli profesori Černý, Páta, Zmeškal, Boháč, Mudra, nebo umělci – malíř Ludvík Kuba, básník a překladatel Josef Suchý.

Podstatné je, že devadesátá léta vytvořila znovu příležitost k zmnožení a prohloubení vzájemných vztahů.

TROCHU POEZIE

Vybrala jsem pro Vás dvě básně Benedikta Dyrlicha ze sbírky básní *Wotmach Womory* v překladu Milana Hrabala

Strach
Ležimoj na kromje
zatepjeneje wsy.

Bjez džaka wozmješ mje
a daš sebje ćicho.

Jenšice zmoršćeny měšašk
widži sekeru
nad sćinomaj žolmić.

Jebaćny pohrjeb
Njedaj so slepić wot slónca
A wjelćich sylzow fararjec ladko
Znjese kěrluš plakarkow a trubjakow
Wobknježacych ludanja

Swojeho wuskušowarja kašć
Kryješ z buketom pyšnych slowow

Strach
Ležíme na kraji
zatopené vsi.

Bez poděkování mě vezmeš
a tiše se mi oddáš.

Jen zamračený měsíc
vidí sekeru
vlnit se nad dvěma stíny.

Předstíraný pohřeb
Nedej se oslnit sluncem
A vlčími slzami farářovo políčko
Snese žalmy plaček a trubačů
Ovládajících přetvářku

Rakev svého vyšetřovatele
Pokryj kyticí vzletných slov

SEMINÁŘ O DROGÁCH

V polovině září se v Semilech konal seminář o drogách. Záměrem tohoto dvoudenního semináře bylo seznámit českou veřejnost s holandským způsobem zacházení s drogami. A tak Spolek Čechů a Slováků v Nizozemí společně s Brijder stichting z Alkmaaru tento seminář uskutečnil. Zúčastnili se ho nejen koordinátoři z Okresních úřadů, ale i učitelé, lékaři, studenti, zástupci Městského úřadu v Semilech a pan ing. Vacek, vládní poradce v otázce drog.

Dva dny přednášel pan Hans van Os z Brijder stichting a o překlad jsem se postarala já. V Čechách se o drogách v poslední době dost mluví a zákon, který se letos na jaře schválil byl v září mnoho kritizován.

Někteří posluchači zastávali názor většiny členů vlády, že úplný zákaz drog je ten nejlepší. Že republika má tolik ještě nevyřešených problémů, že si nechce povolením drog přidělovat další starost. Jiní posluchači se přikláněli k holandskému způsobu, kde se drogy dělí na skupinu s přijatelným rizikem a na skupinu s rizikem nepřijatelným. První skupina je charakterizována tím, že drogy sem zařazené lze užívat v přijatelných intervalech a přijatelných množstvích, aniž v neúnosné míře dojde ke vzniku závislosti. Tedy u určitého procenta populace k závislosti dojde, ale toto procento není pro společnost tak alarmující, aby byla zavedena přísná restriktivní opatření.

Do této první skupiny patří káva, tabákové výrobky všeho druhu, produkty konopí (hašiš, marihuana) a také droga číslo jedna – alkohol.

Ale alkohol je vlastně již na hranici lehké a tvrdé drogy, neboť nadměrné požívání alkoholu vede k poškození jaterní tkáně nebo žaludeční sliznice a to jsou již příznaky drogové „tvrdosti“. U tvrdých drog je vznik závislosti jednoznačně vysokým – „neakceptovatelným“ rizikem, jak rozdělují Holanďané. I když ti teď svou drogovou politiku chtějí zpřísnit, bylo hezké, že přednášející Hans van Os vyzval přítomné k tomu, aby si uvědomili, že nebezpečí drog je velké a i když v Čechách nejsou tak rozšířené, že se tam dříve nebo později dostanou a tak by na to měli být připraveni. Holanďané by chtěli předat zkušenosti z třicetiletého průzkumu. Nikdo jejich model nemusí přebírat, ale ať se poučí z jejich chyb, protože si ušetří čas získáváním vlastních zkušeností.

Seminář bude mít pokračování. V květnu příštího roku přijede skupinka Čechů na návštěvu do Holandska, aby v praxi viděli to, o čem se v Semilech hovořilo.

K ROMSKÉ PROBLEMATICE

Ve dnech 1. a 2. října se v Kulturním centru v Semilech konala konference zaměřená na řešení romské problematiky. Jednalo se o to, jakým způsobem najít cestu k vyřešení problémů. Nešlo o to problémy vyjmenovat, ale zamyslet se nad tím, jak problémy společně vyřešit. Na tuto konferenci, kterou vedl Jef Helmer, byly uvolněny peníze od Evropské rady a Nizozemské ambasády.

Byla vyhlášena soutěž o nejlepší projekt, ve kterém by byla obsažena společná činnost, jak Romů tak ne-Romů. Příkladem takového projektu byla myšlenka ředitelky školy z Jičína, že by chtěli uspořádat kurzy vaření, kdy romské a české dívky připraví na vánoce tradiční jídla, která se pak společně s rodiči a učiteli na vánoční oslavě sní. Semilská skupina dostala určitou částku peněz na zřízení vlastního romského kulturního a informačního střediska. Dále se hovořilo o integraci Romů a o programech vzdělanosti romského obyvatelstva. Problematika tohoto druhu je ohromná, někdy dost nafouknutá publicitou ze západu. Z diskuse vyšlo najevo, že se obě strany snaží společně problémy řešit. Tím že se věci dělají společně se lidé vzájemně poznají, pochopí se a respektují sebe a svou kulturu.

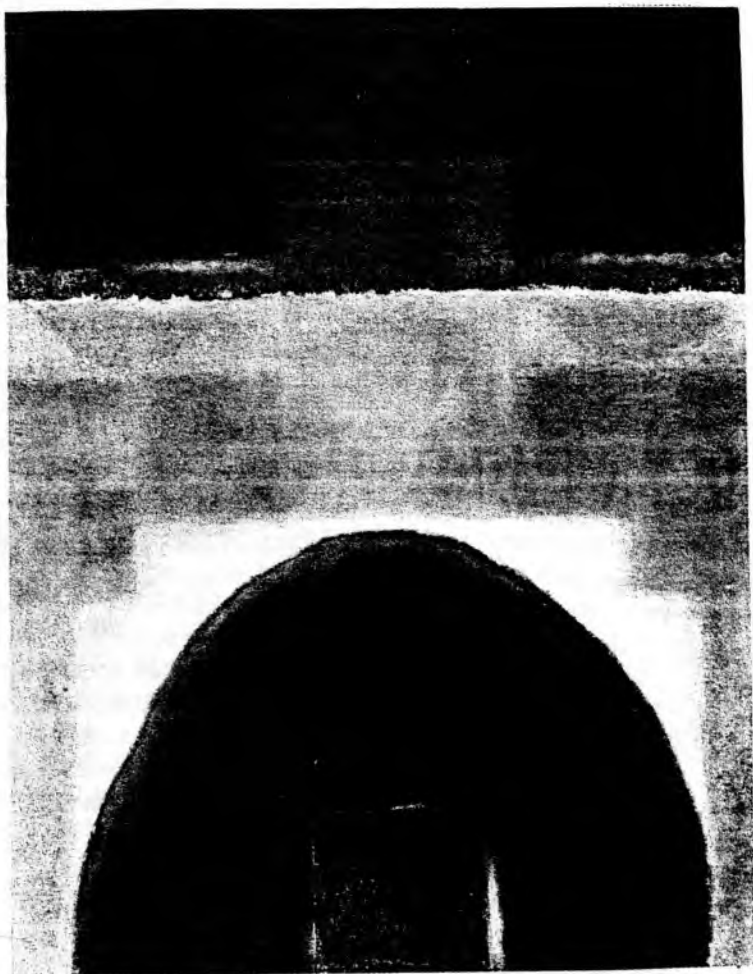
Na jaře příštího roku se všichni zase sejdou, aby si popovídali o tom, jak se projekty uskutečnily v praxi.

NAKONEC TROCHU UMĚNÍ

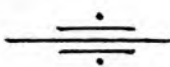
Na závěr roku si semilští troufli a od konce října do začátku prosince uspořádali v Muzeu a Pojizerské galerii výstavu obrazů a plastik pěti umělkyň z partnerského města Driebergen. Byl to odvážný počín, protože při různých akcích partnerských měst bývá to právě umění, které přichází zkrátka. Semilským zřejmě přálo štěstí ve volbě partnera, který mohl nabídnout ze své zásoby ukázky skutečně kvalitní tvorby, což nebývá časté.

A tak se na dobře instalované výstavě sešlo pět žen, které si zaslouží být zde jmenovány:

Lida Baas (1945) se svými objekty glazované keramiky, Lies van den Berg (1946) s plátny téměř grafické geometrie, Inez Bulthuis (1947) - velmi osobité akrylové studie z cyklu *Hlavy*, dále Riet van Nieuwenhuijzen (1951) zde ukázala vrcholně zajímavé objekty rozměrných plastik, a konečně olejové pastely na dřevěných podkladech od Heleen Prinseberg (1943), poutající technikou provedení, něžnou kresbou a osobitou harmonií barev. Výstava byla doprovázena (s podporou holandské ambasády v Praze) vkusným informačním celobarevným katalogem.

Heleen Prinseberg: Andaluzie 1998
olejový pastel na dřevě, 90cm x 70cm

TYP PRO POBYT NA ŠUMAVĚ

Bydleli jsme 14 dní ve Velharticích. Velmi spokojeni, krásné okolí.
Dům se čtyřmi bytovými jednotkami, každá má obývací pokoj s TV,
2 ložnice, kuchyň, koupelnu, WC a předsíň.

Platili jsme Kč 180.- za osobu/den, včetně garáže.

V místě je konsum pro běžné nákupy a dobře vyvařující hostinec.

Adresa: Pan KAČABA, VELHARTICE č.184, pošta KOLÍNEC (Šumava).

Telefon z Holandska: 00-420-187 583411, z Čech 0187 583411

ORBIS PICTUS - KRITIKA FILMU

MIREK KABELA

Už minulý film slovenského režiséra Martina Šulíka „Zahrada“ (The Garden) byl nizozemskými kritiky pozitivně přijat, i když mně osobně neokouznil. Proto jsem byl zvědav na jeho další film z roku 1997 Orbis Pictus, který byl nizozemskou kritikou také dobře ohodnocen. Mimo jiné se kritikům líbilo, že Šulík předvádí divákovi nevěrohodné scény, tak jakoby se jednalo o pravdivou dokumentaci. Mám dojem, že kritici hodnotili hlavně originalitu povídky a chválihodný výkon kameramana Martina Strbu.. Deník De Volkskrant psal: „Beeldschone film waarin Sulík onwaarachtige scenes als doodgewoon presenteert“ a Het Parool dodal: „een onorthodoxe roadmovie die over de Slowaakse wegen voert, is een film die men alle kanten op kan draaien, waarbij men naar keuze de voorkeur kan uitspreken voor de zware metafoor of de onbekommerde variant“.

Film je předváděn v kinech s malými sály, kde určitou skupinou zájemců jsou navštěvovány i méně komerční, alternativní filmy. I tak odešlo několik diváků během představení ze sálu....

Já jsem zůstal až do konce, i když jsem měl občas podobné pohnutky. Příběh je jednoduchý: dospívající dívka Terezka (16 let; hraná Dorotkou Novtovou) je bez jediného vysvětlení propuštěna z dětského domova. Až později se z dopisu, který dostala pro maminku od vedoucí domova dovídáme, že si s ní nevěděli rady a proto jí poslali zpět k mamince. Chování děvčete v dalším ději názor vedoucí domova nepotvrzuje. Její matka vedla prý rozháraný život a děti se jednoduše zprostila jejich odevzdáním do výchovných ústavů. Dívka nemá tušení kam by se za maminkou vydala a sleduje obrázkovou mapu Slovenska, kterou si pro tento účel vytrhla z knihy Komenského v knihovně domova (proto také tento název filmu). Tímto je příběh vhodně do pohádkového rámce zasazen, svět který Terezka najde není divnější, než ten, který je na mapě vyobrazen. Během svého putování se dostane dívka na místa kde potká lidi, které ztotožňuje s obrázky na mapě z knihy a tak podle své logiky sleduje cestu za maminkou do hlavního města. Režisér nám prezentuje jednu prapodivnou scénku za druhou. Například přijde k opuštěné staré chalupě, kde najde starou ženu zakopanou v zemi, protože prý tato „lčba“ je dobrá pro její bolestné nohy. Dívka jí vykope a přiveze k chalupě. Babička pak teatrálně poskakuje a na otázku, zda si budeje vedle chalupy novou chýš, dívce vysvětluje, že ze zátačky na cestě u domu vyletí často auta nebo motorky a vrazí do jejího domu. Proto si chce postavit u domu garáž... Na zahradě u domu je vidět několik starých vraků. Dívka jí pomáhá s budováním „garáže“, to jest za výdatné instuktáže babičkou přiklepe jedno prkýnko k započaté dřevěné stěně chýše. Když začne pršet a voda uvnitř stoupá, si čiperná, spíše hypomání stařenka vleze oblečená do postele a dívce nezbyvá nic jiného než si stoupnout na židli, aby se před vodou v jizbě uchránila.... Nenašel jsem souvislost jednotlivých příběhů, ani nepochopil jejich hlubší význam. Snad se jednalo režiséru jen o překvapení diváka, vytrhnout jej z jeho každodenního nudného myšlení a vyburcovat hrubým způsobem jeho fantazii... Překvapení absurdními situacemi ztratí však na síle opakuje-li se neustále, čímž divák nezachytí jejich hlubší smysl a symboliku.

S trochou fantazie by divák putování dívky mohl symbolicky vidět jako její růst do dospělosti pomocí těchto prapodivných životních skutečností. Převlečení dívky v horách, při náhodném setkání s jedním překupníkem šat by mohlo mít snad nějaký symbolický význam: přeměna osobnosti nebo psychický růst.

Často mne na českých a slovenských moderních filmech vadí nejen urážlivá necitlivost s jakou oficiální instituce s lidmi zachází, nedostatek vzájemného respektu v mezilidské komunikaci, a samozřejmost (ironie, cynismus?) s jakou režisér to „bere“ a tím tento mezilidský vztah potvrzuje. Například: dívka je vystrčena z ústavu na ulici bez jediného zaopatření a ani neví, kde se její matka nachází. Dívka přijde nakonec k jednomu bývalému příteli matky, také alkoholikovi, který vytrhne dívce z ruky dopis ústavu určený matce, beze slova si jej přečte a snad, aby dívku jejím obsahem nezarmoutil, zničí čitelnost politím dopisu pivem... Chápu, že režisér není žádný vychovatel, spíše nechá ve svých filmech denní skutečnost zrcadlit. Je jednodušší diváka šokovat hrubým jednáním ztroskotanců života a prapodivných lidí než hledat jemné nuance mezilidských vztahů. Ani Šulík nechce zde moralizovat. Nejedná se mu ani o logiku, nelogické jednání zapadá snad lépe do jeho pohádkového rámce. Ale i v pohádkách citová hrubost má svůj smysl, ten jsem zde nenašel. Naštěstí bude každý divák hodnotit svéráznou fantazii režiséra svým způsobem. Sám čtu raději kritiky filmů vždy po jejich spatření, aby mi často negativní popis kritika neodradil film shlédnout a nepokazil můj osobní dojem.

Divák, citlivý pro magické podání a na překvapivou originalitu, si jistě přijde na své. Velmi dobře na mne zapůsobila scéna téměř na konci filmu, když dívka usne v podkrovní, špinavé světnici, v jaké její matka bydlela v hlavním městě. Ve snu se jí matka objeví na stole, ne větší než krabička sirek, vedle krabice kakaa s nápisem „Dutch Cacao“ (Komenský žil v Holandsku). Matka jí řekne, že jí vlastně nechtěla mít a doporučuje jí si nikdy vážnou relaci s nějakým mužem nezačínat. Terezka skutečně i symbolicky se najednou probudila ze svého naivního dívčího snu a vystřízlivěla: její matka je pouhá nicota, od té nic očekávat nemůže. Aby si snad ověřila, že už není ve snu, zeptá se nakonci filmu náhodou kolemjdoucího muže s kozlem: jste zde odsud? Odkud jinak bych měl být, zní jeho odpověď. Podivnou skutečnost života, minulost i přítomnost, musí tedy přijmout tak jaká je a sama se s ní vypořádat. Spolu s mužem s kozlem se mlčky dívají z hory do širokého údolí slovenské krajiny. Technicky je scénář (Martin Šulík, Marek Lescák, Ondřej Sulaj) výborně zpracován a harmonicky provázen hudbou (Vladimír Godár).

JSME RÁDI, ŽE VÁM MŮŽEME NABÍDNOUT

INZERCÍ V NIZOZEMSKÝCH LISTECH

JE SICE LEVNÁ, ALE MŮŽE ZABRÁT !

ZKUSTE TO A POSUŇTE SAMI

CENY :

(Šíře inzerátu max. 160 mm, tj. celá šíře stránky)

Celá strana, cca 160x240 mm, jedno číslo f 100.-, celoročně f 350.-

Půl strany, cca 160x120 mm, jedno číslo f 60.-, celoročně f 220.-

Čtvrt strany, cca 160x60 mm, jedno číslo f 40.-, celoročně f 145.-

Osminka pro profesionální sdělení, cca 6 řádek textu v rámečku 160x30 mm, jednorázově f 25.-

Objednávku se zněním inzerátu posílejte na adresu DOPISY, příslušný obnos na konto Kruhu přátel NL s označením INZERCE. Povšimněte si též data uzávěrky čísla. Všechny tyto údaje naleznete na rubu přední strany obálky.

ZÁVAZNÉ POKYNY PRO AUTORY: Pokud se chystáte něco pro nás napsat, vystříhnete si následující řádky, budete je potřebovat. Prosíme, aby nám rukopisy byly zasílány pokud možno v jednotné úpravě, hotové pro tisk, tedy: Na formátu A4 po jedné straně bílého papíru, psáno pokud možno počítačem, výjimečně dobrým psacím strojem, s českými typy, tj. s čárkami a háčky. Ručně přepisované háčky odmítáme, v případě krajní nutnosti je nepřidělávejte sami, ponechte to na nás. Na počítači je nevhodnější velikost písma 12pt (jako tyto řádky), tvar písma libovolný. **Důležité je zachování okrajů**, standardní je minimum 2,5cm, **nikdy méně!** Nejdůležitější je **dolní okraj**, raději více, **nikdy méně**. Na první stránce ponechte horní okraj 5cm pro titulek a jméno autora, obojí prosím napište čitelně **tužkou** na zadní stranu, titulek připišeme uniformně sami. Rovněž stránky číslujte **tužkou** na **zadní straně** a nepoužívejte svorek. Je-li možno nepřekládejte. Pro event. reprodukci obrázků jsou nevhodnější černobílé kresby s ostrými konturami (tzv. pérovky), dobré kontrastní černobílé i barevné fotografie v **originále**, tedy nikoliv xeroxové kopie, jichž další kopie je již nepřijatelné kvality. **I při použití obrázků dbejte okrajů.** **Všimněte si data redakční uzávěrky** (na zadní straně první obálky). **Je to poslední datum pro domluvené či slíbené příspěvky**, ale uvítáme každý den, o který dostaneme příspěvek dřív !!!
Děkujeme, usnadníte-li nám práci. **Redakce**

PRAHA PO 2000

LADISLAV MALINSKÝ

Na konci či na přelomu nějakého údobí mívá člověk různá předsevzetí nebo plány. Koncem každého roku přestávají lidé kouřit, do nového roku vstupují s předsevzetím váhového úbytku a bůhví co ještě. Na konci století je těch předsevzetí víc a účastní se nejen jednotlivci, ale celé skupiny. No a s blížícím se novým tisíciletím si svoji polívčičku ohřívají instituce veřejné, ba městské a dokonce snad i státní.

Město Praha nezůstává pozadu a dělá rozsáhlé plány, které snad ani na nové tisíciletí nemusely čekat, neb neblahá leta totality zanechala na poli městské renovace pole téměř nekonečné. Jedná se vesměs o vylepšování města a jeho životních podmínek, jsou tudíž na koni především architekti, a to nikoli architekti všelijací a se hemžící, ale jen a pouze tací, kteří se problémem měst zabývají. V případě Prahy se jejím problémům věnoval časopis Architekt a hned se přidal i denní tisk a vznikly, nebo se zaktivovaly různé spolky a společnosti, následovníci chvalně známého Spolku (či Klubu) za starou Prahu, který kdysi tvrdošjně odmítal vše nové a moderní, a nejraději by byl řešil městské dopravní problémy znovuzavedením koňské dráhy v dlážděných ulicích města. Z extrému do extrému, po nich přišla éra modernistů (což by měl být vývoj zcela normální), kteří naopak vytloukali art-deko okna a nahražovali je matným sklem v plastickém osazení. A nyní se mobilizují síly do nového tisíciletí.

Kromě již zmíněných architektů se hlásí o slovo Sdružení pro revitalizaci města, Společnost pro Václavské náměstí (na které se soustředí největší pozornost), Ateliér DUA, projektant Jakub Cígler, architekt-snílek Jaroslav Sterec, několik finančně silných a tedy i mocných komerčních společností a sponzorů, dále se objevují projekty vázané na paláce a obchodní domy, jako kupř. projekt obchodního domu Astra na dolním Václavském náměstí a palác Lucerna, který se z Vodičkovy ulice svými chapadly vrývá i do Václavského náměstí. To jsou tak ty nejdůležitější problémy a jejich aktéři, alespoň se tak zdá z českého tisku.

A co vlastně chtějí? Je toho dost a není jednoty, jak ani jinak nemůže být a jak jasně vysvítá z již zmíněného čísla časopisu Architekt a z reakce tisku, především z článků pana Vladislava Čapka v LN.

Václavské náměstí prodělalo od "našich časů" a v naší nepřítomnosti několik radikálních zásahů, z nichž nejpádňější se mi jeví vyhnání tramvají z povrchu náměstí, separace náměstí od Muzea, které v "našich dobách" bylo téměř neodmyslitelné (a pro nás přirozené) zakončení horního konce náměstí, podobně jako byl Můstek zakončením konce dolního. A pochopitelně se náměstí neubránílo invazi automobilů, které se nejen v Praze množí jako kvasinky a stávají se problémem světovým, nepostradatelné pro jedny a prokleté druhými. Ale to sem přímo nepatří, i když i s Václavským náměstím nepřímo souvisí.

Asi nejožehavějším problémem náměstí je doprava, neb Václavské náměstí je skutečným středem Prahy, nejen topograficky, ale i ideově, historicky, kulturně, a v neposlední řadě i nostalgicky. Je zajímavé, že renovační návrhy se mnohdy shodují v návratu tramvají (pokud možno nových, nízkoplošinových) na povrch náměstí (Jakub Cígler, DUA), jichž trasy by navazovaly na dosavadní okolní kolejovou dopravu a na síť metra a spojovaly náměstí s periferií Prahy, kam metro samo nevede a asi tak brzo nepovede. Téměř všechny plány se shodují - s různou radikalitou - v nutnosti co nejvíce vytlačit z náměstí automobily. Jiný projekt (Útvar rozvoje h.m. Prahy) by rád viděl na povrchu náměstí malé městské autobusy (elektrické nebo jinak ekologicky přátelské), jichž zavedení by umožnilo snížit plochu dosud obsazenou vozovkou, a tak získanou

plochu věnovat obyvatelům a návštěvníkům Prahy k odpočinku, posezení a případně jiným potřebám, jako třeba kultuře a snad i umění.

Sdružení pro revitalizaci Václavského náměstí přichází s libivým návrhem pohyblivých chodníků, které by přiblížily jednotlivé uzly (stanice, nástupiště, vchody do metra, podchodů aj.), a tím ulevily především chodcům. Společnost pro Václavské náměstí přichází s konkrétnějším zlepšovákem v požadavku rychlého vytlačení nedůstojných, především tzv. výprodejových obchodů, které se vnučují nejvíce v dolním úseku náměstí, patřícím majetkově městské části Praha 1. Soukromé domy zatím tomuto nešvaru odolávají, otázka je jak dlouho. Jiným požadavkem, který se mi zdá nejen oprávněně nostalgický, ale při hlubším zamyšlení i funkční, je opětné spojení náměstí s Muzeem tak, jak to bylo původně myšleno. Podle mého soudu je budova Muzea nedílnou dominantou náměstí a vedení magistrály napříč jeho horním koncem je nesourodé, násilné, a vytváří zde novou křižovatku, která je pro mnohé nebezpečným bludištěm, a to i navzdory zde vybudovaným podchodům. Možná, že je to laikova blbost, ale já bych do podzemí nahnal jakýmsi tunelem provoz magistrály (snad by se daly i nákladné podchody nějak využít), a chodce bych vrátil na denní světlo nahoru na zem a z rampy Muzea pro ně upravil útulnou terasu k posezení, výhledu i k občerstvení. Ale kdo jsem já.

I dolní konec Václavského náměstí čekají rozsáhlé změny. Pražané si již zvykli, že dříve nejživější křižovatka na Můstku je dnes chodeckým rájem. Snad pro mladší generaci bych měl tuto křižovatku blíže připomenout. Byly zde totiž v letech dvacátých umístěny vůbec první světelné dopravní signály, které byly tehdy senzací Prahy. Byly řízeny dopravní policií ručně a kabina obsluhovatele byla přizděna ve výšce na palác Koruna, odkud strážníci pozorovali ruch na křižovatce a podle potřeby světla měnili. Všeobecné mínění Pražáků bylo jednotné: tato novinka nemá naději se uchytit.

Palác Koruna, odedávna dominanta dolního konce, má protilehle dostat konkurenci v podobě proskleného hranolu výšky 35 metrů (!) a sloužícího rozšíření obchodního domu Astra. Pravděpodobně hezká stavba, ale zda na správném místě to je mi otázkou. Asi nejsem sám, neb stavební povolení, prý již vydané a magistrátem schválené, odporuje prý chartě UNESCO o světovém kulturním dědictví. Bude zajímavé, které prý zde bude mít konečné slovo.

Když už jsme u velebudov všimněme si jiné gigantické stavby, která se Václavského náměstí dotýká pouze svým propojením. Je to ovšem palác Lucerna, jehož osud je velmi nejistě spjat s jeho opředeními majiteli, o nichž se proslýchá, že se z finančních důvodů nechtějí pouštět do nákladných, ale nezbytných renovací (Chemapol). Zde je příjemné se zmínit o revitalizačním projektu architekta Jaroslava Sterece, který by rád viděl trochu přírody ve středu velkoměst, především zeleň a vodu. Protože přízemí Václavského náměstí je zdá se definitivně obsazeno asfaltem a kamenem, obrací se Sterec do vyšších poloh a rád by viděl rozsáhlou zeleň právě na střeších paláce Lucerna. A jak získat přístup k vodě? I na to má Sterec odpověď, na první, ale pouze na první pohled utopistickou: Bylo-li možno v minulosti postavit Křížickou fontánu na okraji Prahy, proč ne dnes nebo v budoucnosti postavit tuto velkolepou atrakci ve středu města, třeba právě na Václavském náměstí? Dovedete si představit v parném létě unavené chodce, jak si s vysoukanými nohavicemi smáčí opuchlé nohy v rezervoáru fontány? Já ano.

Všechny tyto úvahy, plány a projekty má na svědomí onen přelom tisíciletí, který je za dvěma. Bylo by si přát, aby ty plány, pokud se změní v činy, byly vedeny nejen zdravým rozumem, ale též prozíravostí, a aby byly provedeny šťastnou rukou.

MIREK KABELA S PETREM ZELENKOU O FILMU *KNOFLÍKÁŘI*

Ze záznamu svého rozhovoru přepsal Mirek Kabela následující částí. Jeho otázky si čtenář domyslí z odpovědí Petra Zelenky, který originálním způsobem charakterizuje svůj první celovečerní film

Scenář jsem napsal já. Já potřebuji točit prostě podle svých scénářů. Říká se tomu autorské filmy. Já myslím, že bych cizí scénáře neuměl natočit. Já jsem psal napřed krátký povídky a ty jsem potom spojil. To trvalo celkem asi pět let. Producent Čestmír Kopecký, který si vybral ty povídky je takovým otcem toho projektu.

Film stál zhruba asi polovinu toho co normálně český filmy stojí, asi 12 miliónů korun. Normálně český filmy stojí tak 20 miliónů korun. Takže i na naše poměry to bylo super levný. Bylo to točený na super šestnáctku a zvětšený. Točili jsme asi 40 dní, spíš nocí teda, pak jsem to stříhal tři neděle na počítači. Točili jsme většinou v reálech, tedy například v domech, ve studiu televize se točilo pouze to rádio. V těch bombardérech se točilo v hangáru v leteckém museu ve Kbelích, kde nám půjčili starý vrtulník ME-8, který jsme si mohli předělat.

Ne, ne, český stát nedává žádný peníze na film. Funguje tam tak zvaný grant, což jsou peníze ministerstva kultury, ale to nejsou peníze ze státního rozpočtu, to jsou peníze ze vstupného do kin, a z tantiem za starý filmy. To je úplně oddělená položka, stát do ní nepřispívá. Zbytek mi dala Česká televize. V Čechách Česká televize financuje většinu českých filmů. Kdyby nebylo televize tak bude vznikat myslím tak asi 20% filmů. Myslím, že ta kombinace která tady byla: Ministerstvo kultury a Česká televize je úplně ideální, ale zároveň v podstatě skoro jediná možná, to jsou dvě instituce které nečekají ty peníze zpátky. Tohle je úspěšnej film v českých kinech ale ani takhle levnej film si na sebe nevydělá.

20. listopadu '97 byla premiéra, dodnes běží. Je tedy úspěšnej, blížíme se se sedmi distribučníma kopiema tak těm 200 tisíc divákům.

Tady v tom Rotterdamu to vlastně začlo, začátkem února letošního roku jsme dostali Tiger award a to jednak odstartovalo neuvěřitelné množství zahraničních festivalů, na takových 50-60 festivalech kde ty tři zahraniční kopie obíhají svět. Já osobně jsem s tím byl na takovech zajímavých místech nebo které jsou obchodně důležité v Pužanu, v Jižní Korei, v Brazílii, v Torontu - Kanadě. Rotterdam je dneska už na úrovni toho Berlína nebo Cannes, jeho prestiž jako stoupá. A jinak to zatím prodali na Slovensko, v Paříži to začne v lednu, tuším ve třech kopiích. V Anglii to budem pouštět na takový nekomerční bázi, půjčíme jim kopii. Německo vypadá dobře, teďka je to v Mannheimu na festivalu. Tam bude myslím podobná situace s takovým Filmmuseem jako tady. I Skandinávie vypadá docela dobře.

České publikum to chápe tak asi jak by mělo, Slováci jsou ještě vstřícnější, tam hraje roli to, že rádi slyšejí ten jazyk, slovenštinu nebo češtinu z plátna. Oni mají málo slovenských filmů. V Holandsku to pouštěli s anglickýma titulka a lidi na to reagovali tak jako vážnějc. Jsem zvědavěj na tu reakci dneska s holandskýma titulka, myslím že se budou víc smát.. Ale když jsem to viděl s anglickým nebo kanadským publikem, tak ti se smáli opravdu tam kde měli a to mělo velice dobrou odezvu. Je to, ten film, postavený hodně na dialogu, že jo, takže samozřejmě pomůže, když to člověk může sledovat ve svém vlastním jazyce těch podtitulků.

Mne fascinovalo, že nějakej národ nemá nadávky. To mně přijde jako úžasná věc, taková jako zásadní věc. Někdo tvrdí, že Japonci nadávky mají, ale sami ti Japonci, který tam hráli prostě přiznali, že nadávky nemají. Nějaký hanlivý slova tam budou, ale není to nadávka jako u nás. To je otázka zda si nadáváním člověk uleví..., ti piloti si moc neulevili.

Existence absurdity a náhody v životě i dějinách je takové společné téma. Nemožnost se řídit jakoby logickou úvahou a absence logiky v tom chování světa. To je takový společný jmenovatel. A ti co si to uvědoměj jsou na tom vlastně líp. Tam náhodou se lidi zabijou navzájem, tak pumou nedá se s tím prostě nic dělat. Těch zaviněnejch zločinů je málo, většinou to jsou takový náhodný neštěstí.

Já tam v podstatě nemám zlé lidi, nebo záporný postavy, jednak neumím záporný postavy napsat, to jsou spíš lidi, který bojujou s osudem nějak nebo jiným protivenstvím, ale tam není boj dobrého člověka proti špatnému člověku. To největší zlo který u mne můžete najít je vlastně v tom, že je někdo

hloupej, to je v podstatě největší stupeň zla. Tam není nikdo kdo by schválně vraždil, to ne, já bych takovýho člověka neuměl ani napsat nebo režirovat. Já si myslím, že všechny postavy jsou v podstatě kladný. Ten psychiatr je nejzápornější, ale to je jen proto, že je takový ignorant, ale jinak... Pak taky má v podstatě potřebu se nějak omluvit, uvést to na správnou míru, i když to nejde.

Podle mne nejlepší povídka je to „Štěstí z Kokury“. Když to někdo viděl prvně, tak říkal, že je to historie lidstva v kostce. To je dycky jako zase o těch náhodách, jak ti může nadávání v podstatě zachránit život, jak ti počasí může zachránit život, prostě ani válka se nechová nijak logicky. Pro mně to není ani moc pesimistická povídka, tím, že nesleduji nějaké oběti v Hirošimě, popálený, ale sleduji lidi v Kokuře, kterým náhodou prší. To poselství by mělo být takový, aby lidi nehledali v životě zbytečně logiku a necejtili se zaskočení tím, když jí nenajdou. Já myslím, že to je řízený všechno nějakým vyšším principem, který nikdy nepochopíme. Není potřeba se o to snažit abysme pochopili příčinu a následky náhod nebo zázraků. Prostě se chovat slušně, když ten život nedává smysl.

Já jsem ten film dělal v době, když jsem si tohle uvědomil, že i rozpad nějakých osobních vztahů může být zapříčiněn těma lidma, a taky nemusí, že jak se vám něco daří nebo nedaří není jen na vás závislé a že se nedá příliš lpět na některých věcech. Tak tohleto je hodně osobní. Jinak jako konkrétní osobní zážitky tam nejsou... Z osobního života tam toho je málo.

Vidím budoucnost filmu dost špatně. Myslím, že filmy nikdo v podstatě nepotřebuje. Je šílená nadprodukce filmů a festivalů a prostě celý ten byznys, který se nedá zastavit, bohužel. Tak přináší dost málo ovoce na to jak je velkej. Úspěšnost je toho diváka skutečně nějak povznést, což je základní. To musí být cílem prostě každého díla: změnit tomu divákovi na chvíli ten život. Ať tím, že ho pobaví, nebo postraší prostě, nebo mu něco zajímavýho řekne, tak vždycky to musí vést k té katarzi, k tomu, že ten divák je povznesenej tím, že něco viděl a je plně z toho jako „paf“, fascinovaný. K tomu vede hrozně málo filmů. Ten můj film je vysloveně na půl cesty, to není ještě takovej film, kterej pro mně by fungoval jako takovádle zásadní věc. A takovejchto filmů v Čechách jsem za poslední dobu neviděl žádněj. Poslední film, který se mně fakt jako líbil hodně byla „Obecná škola“ Honzy Svěráka. A to je všechno.

Já jsem totiž úplně apolitický člověk, nečtu noviny, nedívám se na zprávy, k volbám chodím tedy, ale to je jiný... a radím se o tom s lidma, který tomu rozumějí, sám to nesleduju. Tam ta politika v Čechách je něco tak nechutnýho, to nemá cenu se tím zabývat. A je to možná ani ne nechutnýho, ale zbytečnýho. Tam prostě, když teď mluvím o filmařích a říkám třeba, že nepřinesli žádný převratný film, tak pořád jsou to lidi který jsou myšlenkově, umělecky trochu na výši, snažejí se prostě, jsou to upřímný lidi, kvalitní. Kdybych měl mluvit o politikách, tak to je skutečně špína, to jsou normální podvodníci. A to že je tak šíleně malá konkurence v politickém boji u nás to je tím, že se tím opravdu nikdo nechce politikou zabývat. Ono je to v podstatě nevýnosný pokud nekradete, radost z toho asi není... já si neumím představit jako proč by se tím někdo měl zabývat. Takže se tím zabývají jako nekvalitní lidi, bohužel.

Mluvím-li o filmařích, tak si myslím, že se ven nikdo moc nechystá, kromě toho Svěráka, ale taky začal v Čechách. V Čechách se fakt dobře začíná. I po revoluci tam přijelo spoustu Američanů, kteří nedostali práci v Americe a Anglii a chytili se u nás, založili v Praze například americký divadlo. Jako... v těch Čechách se žije dobře, zvláště lidem od filmu, když dělají i třeba reklamy a takové věci, takže je nic ven netáhne. Je svoboda cestování... Ta politická situace není moc optimistická ale zase bych řekl, že nehrozí přímo nějaká katastrofa.

Já jsem vůbec netušil, že jsou tady čeští emigranti. No... aby si nemysleli, že oni jsou v nějakým vyhnanství a tam v Čechách je nějaká uzavřená jednotná společnost. Může bejt člověk zrovna tak emigrantem v Praze, když je třeba filmař, nás tam taky není moc. Jo ty zájmový rozlišení jsou někdy tak silný jako ty místní. Já například nesleduju fotbal a k pražským fotbalistům mám stejně daleko jak k holandským emigrantům. Žiju v mém světě a ten se neřídí zrovna tím, kde člověk bydlí.....

Amsterdam, říjen 1998

Film *KNOFLÍKÁŘI* lze ještě shlédnout v lednu 1999 na těchto místech: 7-20 HAAGS Filmhuis; 7-13 Provadja ALKMAAR; 14-27 Chasse Cinema BREDA; 21-27 Filmhuis ARNHEM. Bližší informace v uvedených kinech.

UTRECHTENAREN A BRŇÁCI - SETKÁNÍ 1998

MIREK KABELA

Každoročně je pořádán v Nizozemí „Monumentendag“, neboli den památkových budov a objektů. Druhou sobotu v září je ve všech městech volný vstup do historicky nebo architektonicky zajímavých budov. V Utrechtu si jich občané mohli v tento den prohlédnout na osmdesát. „Když jsme minulý rok pořádali vystoupení ukrajinských lidových, hudebních a uměleckých skupin, bylo v městském divadle jen asi 150 diváků. „Východoevropané“ zde dosud nejsou v oblasti umění známi a tedy ani populární. Toto jsme s Brňáky nechtěli riskovat a proto jsme jejich kulturní akci spojili s jinou, s „Open monumentendag“. A vida, večerního slavnostního otevření brněnského festivalu, vystoupení brněnských hudebních, tanečních a divadelních skupin v městském divadle v pátek večer se zúčastnilo na 700 diváků! Jedna kulturní akce podporuje druhou a různá vystoupení jsme zorganizovali právě v těchto historických budovách!“, vysvětloval nadšeně pan Hans Versnel, vedoucí výboru přátelského svazku mezi Utrechtem a Brnem.

Do návštěvy hostů z Brna v tento den zapadala výhodně náhoda, že jak v Brně, tak v Utrechtu mají významnou budovu z doby předválečného funkcionalismu: vilu Tugendhat (Mies van der Rohe) v Brně a vilu Rietveld-Schröder v Utrechtu. O obou budovách byla ve středisku architektury Aorta uspořádána výstava.

Minulý rok zorganizovali v Brně poprvé takovou velkou kulturní manifestaci pod názvem „Setkání“, které se zúčastnilo 175 utrechtských umělců a hudebníků. Akce byla úspěšná, proto se utrechtský družební výbor rozhodl uspořádat podobnou akci tento rok ve svém městě a pozval na ní stejný počet brněnských umělců (podle Utrechtse Nieuwsblad „Brnoese“ kunstenaars).

Taková masová účast umělců nabízí zájemcům samozřejmě bohatý a pestrý program, který nelze do detailů vyjmenovat. Utrechtská zájemci mohli obdržet na místech vystoupení informační brožurku nejen s rozvrhem programu, ale i popisem osob a tvorby každého umělce nebo umělecké skupiny (včetně adres: velmi praktické!), popisem výstav, uváděných českých filmů a historických míst ve kterých se tato vystoupení v Utrechtu konala.

Oficiálního otevření akce „Setkání- Ontmoeting“ v městském divadle se zúčastnili také představitelé obou měst, velvyslankyně České republiky paní Bambasová a představitel Českého centra v Den Haagu. Návštěvníkům tohoto večera byl předložen přehled velkého počtu hostujících skupin. Každá z účinkujících skupin měla svůj půvab a nadšený potlesk diváků na konci večera dosvědčil, že vystoupení všechny okouzilo a pobavilo. Skupina Tibia zahrála středověké skladby na kopíích historických nástrojů a Madrigální kvintent originálně předvedl světské renesanční písně. Obě hudební tělesa sklidila už úspěchy nejen v Čechách, ale i v cizině. Kvalitu moderní taneční skupiny Mini Fortuna mohla divák zažít zcela teprve příští den v malém divadle U-Theater Studio T, kde předvedli moderní choreografii „Birds“ na hudbu Tom Clarke z Dallasu, založenou na moderních choreografických principech Erica Hawkinse. Večer byl ukončen obširným baletem Mimi Fortuna a Muzejní Maringotkou na hudbu „Carmina Burana“. Celý víkend si utrechtští mohli poslechnout a vidět účinkovat nejen tyto skupiny, ale i Divadlo Klauníky, cikánskou cimbálovou kapelu Gašpara Hřišku, Zimour Country Group, dechovku „Ondráš“, Fibichův chór Ullis, Dětský sbor, loutkové divadlo „Radost“, elektro-průmyslovou performance a jiné, a shlédnout výstavy četných brněnských umělců (Karel Rechlík, Nikos Armutidis, Jiří Jahelka, Vladimír Kokolia, Bohuslava Olesová, Miroslav Štolfa, Jan Šímek atd.).

V sobotu 12. září uspořádala literární nadace Bébert v diskusním středisku Tumult večerní program o moderní české literatuře a poesii pod vedením docenta českého jazyka na universitě v Amsterdodamu a překladatele Kees Merckse. Debaty se zúčastnila Jana Beranová, překladatelka románů Kundery do holandštiny a básnířka, Edgar de Bruin, překladatel, Ab van Goudoever a Jan Stavinoha (Melíšek), holandsky publikujícího literát. Bohužel, tento večer nesplnil očekávání asi třiceti zájemců. Mercks jako vedoucí nezvládl debatu, a dominoval zde Stavinoha svými málo promyšlenými osobními výroky. Knihy spisovatele se mají číst, ale povětšinou se spisovatel nemá o své činnosti vyjadřovat, nejednou jsem byl takovým osobním vystoupením autora zklamán. Má nedůvěra v osobní mínění a pohledy spisovatelů byla Stavinohou znovu potvrzena. Na kritiku jednoho ze zklamáných účastníků večera, že nedostal očekávaný přehled novodobé české literatury, aby se díky literárním odborníkům mohl lépe orientovat, nedostal uspokojivé odpovědi. Podle diskusního fóra nenajde zájemce-čtenář, až na malé vyjímky knih Hodrové, Moníkové a Viewegha, dnes v Čechách kvalitní literaturu.

Úspěšnou novinkou bylo představení „Genesis“ pro sluchově postižené v Academietheater. Škoda jen, že znaková řeč není mezinárodní. Starostová města Brna, paní Laštovecká, předala starostovi Utrechtu sochu zhotovenou brněnskými výtvarníky. O vhodném místě pro sochu musí radní Utrechtu ještě rozhodnout.

Díky tomuto brněnskému festivalu dostali utrechtští příležitost se s kulturou sesterského města dobře seznámit. Bude to ještě nějaký čas trvat, než česká a moravská kultura bude v Nizozemí samozřejmostí a oblíbená tak jako francouzská, anglická, španělská a z jiných západoevropských zemí. Nějak se však po desetiletích izolace začít musí a tyto akce družebních měst hrají v tomto osvětově - informačním přičinění pozitivní roli. Tak i tento úspěšný brněnský festival.

Dechová kapela
Jehlička z Brna

Paní D.Lastovecká
a Mr.L.W.Opstelten,
starostové Brna a Utrechtu

O NIZOZEMSKU V ČESKÉM TISKU

V Nizozemsku se fialová vláda dobře osvědčila

Jsem moc rád, že v České republice opět došlo díky dohodě mezi sociálními demokraty a nejvíce volenou liberální stranou k jisté politické stabilizaci. V Nizozemsku koncem července téměř jistě nastoupí již druhá pravolevá, "fialová" vláda, tedy vládní koalice sociálních demokratů a dvou liberálních stran bez účasti křesťanských demokratů. Taková vláda v minulém volebním období velmi dobře fungovala; zhruba řečeno dvě liberální strany se starají o vhodné podmínky pro rozvoj ekonomiky a zajištění různých svobod a sociální demokraté o sociální jistoty. Touto koalici se podařilo v Nizozemsku téměř poprvé v tomto století vyloučit z vlády křesťanské demokraty, kteří jako členové strany středu mnoho desetiletí seděli ve vládě, střídali koaliční partnery a v posledních letech zdržovali mnoho nutných změn. Proč by v České republice podobná, byť nevládní, pravolevá koalice nemohla fungovat? Jistě se to nelíbí lidem, kteří tímto způsobem ztratili svoji klíčovou úlohu, jak správně a pěkně popsali pánové Steigerwald a Smoljak v MF Dnes 15-7-1998. Možná je škoda, že se pánové Klaus a Zeman neshodli ještě více a netroufli si jít spolu do vlády; k tomu byly jistě nejen programové, ale možná i osobní důvody. Taková velká koalice by často jen těžko hledala nutné kompromisy, avšak mohla by mnoho dokázat.

Jaroslav Chudáček, Nizozemsko

MF Dnes, 27.7.1998, Rubrika Názory čtenářů

V zahraničí novináři do kuloárů mohou...

Volně přístupné parlamentní chodby jsou novinářům v Nizozemsku. Žurnalisté nejsou vykazováni z žádného prostoru s výjimkou zasedací místnosti: tam ovšem existuje tribuna pro tisk i vybavené tiskové středisko...

Lidové noviny, 30.7.1998

Policisté odhalili gang vyvážející drogy do Nizozemí

Organizace z České republiky pašovala na nizozemský černý trh v průběhu posledních pěti let desítky kilogramů amfetaminu a metamfetaminu a několik tun tun prekursoru benzylmetylketonu -chemikálie, ze které se tato narkotika vyrábějí... Cena jednoho litru prekursoru na černém trhu v Nizozemsku podle policie dosahovala až tří tisíc dolarů...

Lidové noviny, 7.8.1998

Radnice v Horním Slavkově čeká na guldeny

Prostřednictvím Ministerstva životního prostředí ČR požádala radnice v Horním Slavkově na Sokolovsku nizozemské Ministerstvo pro místní rozvoj o dotaci ve výši jednoho milionu guldenů na ekologickou kotelnu. Takovou dotaci uděluje ministerstvo na projekty, jejichž cílem je zlepšit kvalitu ovzduší...

Lidové noviny, 13.8.1998

Neznámé stránky Deníku Anny Frankové byly nalezeny

Nizozemští badatelé oznámili, že objevili pět rukopisných stránek deníku, který si během svého dvouletého skrývání před nacisty v Amsterdamu psala židovská dívka Anna Franková. Text, objevený u bývalého spolupracovníka Nadace A. Frankové, se týká vztahů mezi Anninými rodiči. Domnívali jsme se, že jsme měli úplné vydání, nyní se ale ukázalo, že tomu tak není, komentoval nález David Barnouw, mluvčí Nizozemského státního institutu pro válečnou dokumentaci a vydavatel neupravené verze deníku...

Lidové noviny, 20.8.1998

Patříme mezi nej- na světě, mohou říkat po hrách v Amsterdamu čeští gayové

...Šedesátičlenná výprava SOHO z ČR přivezla po skončení Gaygames devatenáct medailí a zařadila se mezi pětici nejlepších na světě - výprava bodovala ve stolním tenise, plavání, běhu na 800 metrů, skoku do dálky, hodu koule i vrhu diskem, volejbalu a také v ženském fotbale, jehož favoritky si daly jméno Pražské šunky...

MF Dnes, 24.8.1998

V Nizozemsku vyrobili první klavír pro leváky

Koncertnímu pianistovi Christopheru Seedovi, který je levák, se splnil sen: do jeho bytu v anglickém hrabství Hampshire mu byl dodán první klavír pro leváky. Na novém klavíru, který byl vyroben v Nizozemsku, jsou vysoké tóny vlevo a basy vpravo, prohozeny jsou i pedály. Nyni může hudebník hrát na zrcadlově převrácené klaviatuře levou rukou noty, které skladatelé přiřadili na ruce pravé - tak jak to odpovídá jeho přirozenosti. 34letý pianista uspořádá svůj první veřejný koncert na leváckém křídle příští rok v únoru v Queen Elisabeth Hall v Londýně...

Lidové noviny, 10.9.1998

Amsterdam hodlá skoncovat s pověstí metropole zločinu

Amsterdam bývá často nazýván metropolí drog a sexu, dá se tam veřejně koupit snad vše. To se teď rozhodně změní, tvrdí zástupci radnice i městské policie... Vedení sboru chce nyní dosáhnout toho, aby policisté pokutovali drobná provinění, která byla až dosud přehlížena. Všech pět tisíc příslušníků sboru obdrželo od velitelství knížky s tipy k rozdávání pokut. Tak vynášení odpadků na ulici v jiný než stanovený den mají trestat pokutou 100 guldenů, veřejné opilství přijde na 50 guldenů, za rušení hlasitým pouštěním autorádia zaplatí řidiči 150 guldenů, spaní na ulici 70 guldenů, močení proti zdi bude stát pány 60 guldenů, odhazování odpadků 182 guldeny a vážná urážka policisty až 250 guldenů....

MF Dnes, 17.10.1998

Nizozemsko váhá, jak se vyrovnat s přílivem uprchlíků

Nizozemsko, vyhlášené svou vstřícností ke všem nově přichozím, najednou zjišťuje, že jeho možnosti nejsou neomezené...

Problémy s přeplněnými azylovými centry nejsou v přelidněném Nizozemsku zcela nového data. Již v roce 1994 požádal o politický azyl v zemi rekordní počet 52 000 uprchlíků, směřujících převážně z Bosny... Odhady pro letošní rok hovoří o celkovém počtu 48 000 žádostí...

MF Dnes, 2.11.1998

Philips zavře třetinu závodů

Největší evropský výrobce spotřební elektroniky, nizozemský Philips, hodlá do roku 2002 uzavřít zhruba třetinu svých výrobních závodů po celém světě... Podle mluvčího firmy Bena Geertse není ještě jasné, kterých regionů se bude uzavírání provozů týkat...

MF Dnes, 3.11.1998

Prší, prší a Holanďané se bojí, co voda přinese dál

...V řadě míst byla nasazena armáda...Dokonce i nizozemská královna Beatrix natáhla holínky a vydala se na návštěvu zaplavených oblastí...Vodohospodář Toine Smits říká: "Žijeme v krajině, která z velké části leží pod hladinou moře, život jsme svěřili čerpadlům. Nemíme zapomenat, že řeky potřebují prostor, že půda neustále klesá a hladina moře stoupá. Je třeba hledat a uskutečňovat dlouhodobá řešení, abychom neskončili tam, co Atlantida."

MF Dnes, 3.11.1998

Vybrala DAGMAR KANNEGIETER

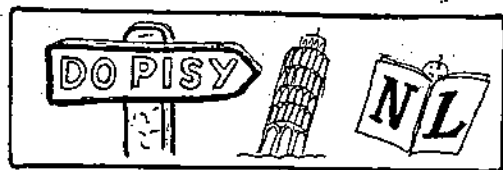
Český kalendář 1999

Po úspěšném vydání Českého kalendáře 1996, 1997, 1998 vyjde již čtvrtý ročník této oblíbené publikace. Jeho obsah bude podobný, tj. kalendář jmen, výročí, pranostiky, lidové moudrosti, články z dějin, básně, písničky, recepty, hřížovky, zajímavosti o českých hradech, obrázky, fotografie aj.

Obálka bude barevná, uvnitř černobílý tisk. 192 stran, cena 99 Kč (+ poštovné při využití naší zasilatelské služby v ČR).

10 DM v Evropě, 10 USD v zámoří (včetně poštovného).

Objednávky zašlete na adresu:
Národní 11, Praha I 110 00,
tel. 02/22 075 607, fax 02/22 07 56 05,
e-mail: np@netforce.cz

DOPIS ČTENÁŘE

Po delší nepřítomnosti objevil jsem v mezitím došlé poště (s potěšením) "podzimní" číslo NL, ve kterém vyzýváte opakovaně čtenáře k písemnému styku s Vámi. Však běda! Zatím co na str. 35 mne dojalo Vaše pobídnutí ("kus papíru, adresovaná obálka, 80 ct známka, poštovní schránka ...", na str. 38 mne uzemnilly "závazné pokyny pro autory", kde m.j. požadujete na autorech příspěvky psané počítačem, výjimečně dobrým psacím strojem s českými typy. Připisování čárek a háčků odmítáte.

Nuže, předpokládám, že rozlišujete mezi dopisem "prostého čtenáře", který by podle mne mohl být psán výjimečně i rukou, kdyby byl čitelný, a mezi příspěvkem AUTORA, určeným k uveřejnění. Ten první by mohl být Vámi vzat na vědomí, ale nikoli otištěn, neboť by neodpovídal Vaším požadavkům.

Já už nikdy nebudu AUTOREM, protože jsem příliš starý, abych si jen na to opatřoval počítač. Ale pokrok musí být a nemám redakci za zlé, že si chce co nejvíce usnadnit práci.

Jen tak s trochou nostalgie vzpomínám na časy, kdy se rozlobený nebo naopak nadšený čtenář "chopil pera" a napsal vlastnoručně dopis do redakce. Taký mne napadá, že v moderní době vyhyne věda (?) zvaná "grafologie", která se z rukopisu snažila vyčíst spoustu věcí. Naopak nevyhynou "grafomani/manky", kteří s pomocí počítačů a internetu budou moci ještě ve větším množství chrlit své výplody na ubohé redaktory.

Přál bych Vám co nejvíce čtenářů a dopisovatelů, byť by psali i ručně.

S.F.Scheffel, Schiedam

(Protože výše uveřejněný dopis ve formě příspěvku k otištění se týká téměř výhradně redakčního sektoru, který mi byl vržen do klína, tj. konečná úprava příspěvků v rámci celého čísla NL, a jelikož z této funkce pramení i ony pranýřované Závazné pokyny pro autory, dovoluji si k obsahu dopisu připojit několik poznámek. L.M.)

Milý čtenáři,

nejprve bych vám rád poděkoval za Váš dopis, který jsem si dovolil věrně přepsat na počítači a přidal pouze ony ošemetné čárky a háčky. Jsem Vám vděčen, že jste v něm nastínil zcela jiný pohled, pohled s druhé strany, strany *čtenáře*, případně *autora* příspěvku. Tedy pohledy, které se sluší respektovat. Předpokládáte správně, že rozlišujeme mezi dopisem "prostého čtenáře" a mezi příspěvkem autora, určeným pro uveřejnění. Správně a shodně se mnou říkáte, že DOPIS může být psán libovolnou technikou, tedy i ručně, i strojem, a třeba i bez nedostupných háčkočárek. Ostatně valná většina dopisů je tak psána. Mýlíte se však, že tak psaný dopis nemůže námi být otištěn, protože neodpovídá našim požadavkům. *Může být otištěn*, protože na DOPIS nemáme, a ani nemůžeme mít žádné technické požadavky, rozhodující je pouze obsah, který, je-li vhodný, rád přepíšu a přidám ty háčkočárky (viz Váš dopis). Jinak je tomu u příspěvků autorů, kteří předpokládají (většinou shodně s redakcí) uveřejnění svého příspěvku. *Těm* jsou též určeny ony *Závazné pokyny*. Většina autorů má k dispozici soudobou psací techniku, tj. nejčastěji počítač, a má tedy možnost ony pokyny sledovat. Má-li k tomu i dobrou vůli, může nám dodat příspěvek v žádané konečné úpravě tak, aby stačilo připsat titulek, autora, číslo stránky a - hotovo. Jsme si ale vědomi, že to je nedostupný požadavek budoucnosti a že vždy bude nutno i přes ty pokyny něco opravit a upravit. Ony pokyny mají za účel toto omezit a požádat autory o plnění základních požadavků (okraje, titulky, řádkování, obrázky atd.). Asi byste se podivil, co všechno od autorů dostáváme, kdy třeba na redakční požadavek příspěvek zkrátit reagují tím, že stránky na kopírce *zmenší*, nebo nechají stránky přepsat *bez okrajů* a až k dolnímu okraji papíru, čímž ušetří třeba i stránku, a my pak musíme stříhat a lepit, anebo celé přepsat, abyste dostal svoje LISTY v přijatelné úpravě. Ideální by bylo, kdyby existoval jednotný systém zápisu na disketách, ale bohužel tomu tak není, tedy zapomeňme na to.

A závěrem trochu osobně k Vašemu přípisu. Nevzdávejte se případného autorství, ani vzhledem k věku, ani nevlastníte-li počítač. Až budete mít potřebu psát (vím, že to umíte), *pište*, třeba rukou nebo strojem bez háčkočárek, důležitější než *čím* píšete je *co* píšete. Takže se ani tak moc nerozcházejme, pročez

s upřímným pozdravem

Váš L.Malinský (i za ostatní)

víte, že ... ?

**** **příští rok 1999** (římskými číslicemi MIM) nebude posledním tohoto (druhého) tisíciletí, jak by se mylně zdálo, ale předposledním. Posledním bude až rok 2000 (MM), neb prvním rokem příštího, tedy třetího tisíciletí, bude až rok 2001 (MMI), a pak celé třetí tisíciletí budeme začínat letopočty dvojkou. Logické, že ano? Přehledné nepřilíš, neb kdybychom sledovali zpět až ke vzniku letopočtu, dostali bychom se nutně k roku nultému, což byl vlastně rok první našeho letopočtu. Nebo ne ?

**** **květinou řekneš vše**, alespoň jsme tak mohli číst na reklamách v Česku. Je s podivem a s obdivem, kolik je v pražských (a jiných) ulicích stánků a obchodů s čerstvými květinami, skoro bych si troufal říct, že v těch stáncích si pražské ulice nezdají s ulicemi Holandska. Důvod je jednoduchý, lid český má květiny rád, kupuje je jako pozornost pro druhé a jako potěšení pro sebe. Méně obdivuhodné je, že při dovozu květin z Holandska zapominají dovozci platit příslušné poplatky a tak objem neprocleného zboží se stále zvyšuje. Svaz květinářů a floristů ČR odhaduje ztrátu na daních za loňský rok na 72 milionů korun a hodnotu neprocleného zboží na 236 milionů. Květinou se skutečně dá vyjádřit mnohé.

**** v patnáctimilionovém Holandsku je **denní náklad novin** 4,7 milionů, zatímco v 57 milionové Itálii pouze milionů pět a v přibližně stejně zalidněné Anglii milionů patnáct. Ve volném prodeji je v Holandsku pouze 10% celkového nákladu, větší část je trvale předplacena a doručována do bytů a před dveře domů (prý nikdy do schránek před domy). V Anglii je tomu právě naopak, pouze 2% jdou k předplatitelům a 98% je prodáno volně na ulicích nebo u kiosků. Poměrně malý náklad italských deníků (druhým nejprodávanějším je růžová Gazetta dello Sport - 600.000 proti největšímu Corriere della Sera - 700.000) nutno vidět v tom, že deníky jsou v dostatečném množství volně dostupné k přečtení ve všech bistroch a přečetných kavárničkách, kde putují z ruky do ruky, což podporuje obrát podniků. Také většina kaváren v Itálii vypadá po ránu spíše jako čítárna. Podobně jako v Holandsku je tomu i v Německu (80% předplatné), zatímco ve Francii 7,6 milionů deního nákladu novin jde téměř pouze na volný prodej. U našich belgických sousedů (celkový náklad 1,9 milionu) jde půl nákladu do volného prodeje a půl předplatitelům, při čemž 10% doručuje pošta před sedmou hodinou ranní (v Den Haag Centrum dostávám první a jedinou poštu mezi druhou a třetí hodinou odpolední).

**** přežívá ve volné přírodě **ještě 6.000 tygrů**, tj. sotva 5% počtu registrovaných roku 1900. Obávám se, že příští generace si vybaví tygra pouze při pohledu na kožichy, které potká na ulici. Anebo ani to.

**** od 1.ledna 1999 vchází v platnost **nový vysokoškolský zákon**, který má řešit džungli mezi akademickými tituly a jich užíváním. Podaří-li se to je otázka. Stručně o novinkách zákona: Znovu se zavádějí v roce 1990 zrušené tituly JUDr., RNDr., PhDr., a ThDr. Konečně jsou pohřbeny vynálezy totality v podobě za jménem uváděných "titulů" C.Sc. a Dr.Sc., jimiž se v posledních létech chlubil už jen málokdo, spíše naopak. Magistr už nebude lékárník, ten bude Pharm.Dr. a magistr bude třeba přes umění se zkratkou Mg.A.

L.M.

Stalo se ...

Vyznamenání prezidentem republiky.

Dne 28. října t.r. převzal z rukou prezidenta Václava Havla stříbrnou medaili za hrdinství v boji, udělenou in memoriam generálmajorovi Františku Skokanovi (1912-1950), jeho syn Petr Skokan, žijící v Holandsku a známý svou činností čtenářům Nizozemských listů minulých let. Strohá zpráva o smrti generálmajora Skokana říká, že "počátkem roku 1940 ilegálně opustil protektorát, v Bělehradě vstoupil do čs. zahraniční armády, bojoval na Blízkém Východě a v Rusku, po únoru 1948 byl zatčen a v politickém procesu odsouzen k trestu smrti. Rozsudek byl vykonán." Rádi bychom doplnili, i když krutost této zprávy říká vše: František Skokan se vyznamenal nejen na výše citovaných bojištích, ale též při operacích v Africe (Tobruk, El Alamein) a později u Dukly. Byl nositelem četných vyznamenání (britských, sovětských, rumunských aj.) a též našeho nejvyššího řádu Bílého lva. Mučení generálmajora Skokana v proslulém "domečku" bylo ukončeno popravou, popel rodině nebyl vydán, ač po zabavení majetku musela vdova kremaci svého manžela zaplatit.

L.M.

Výnos akce *Kniha pod stromeček*,

podnícené Líbou v. Díjk k loňským Vánocům, ve výši téměř pět tisíc korun, byl rozdělen mezi Městské knihovny ve Valašském Meziříčí a v Rožnově pod Radhoštěm. Podle sdělení vedoucích těchto knihoven nakoupili řadu hodnotných knih a zlepšili administrativu a způsob půjčování. Jejich dík tímto předáváme těm, kteří na akci přispěli.

Red.

Východní Evropa na skluzavce?

Nadace *Oost-Europa Kring* v Utrechtu uspořádala 19. listopadu večer o Východní Evropě. Coen Stork, nizozemský velvyslanec v Rumunsku z let 1988-93 vyprávěl o svých zkušenostech a svým osobním pohledem se snažil korigovat provokující název setkání. On nechce označit situaci ve střední a východní Evropě za přechodnou, podle jeho úsudku se každá situace může označit za přechodnou. Nizozemí stojí před velkými rozhodnutími, například jak vyřešit problém kapacity Schipholu. Člověk žije jen jednou a musí proto vycházet z aktuální situace a nevidět ji jako dočasnou nebo přechodnou. Musíme umět milovat dnešní dobu, ať je jakákoliv a aktivně se do dnešního života zapojit. Celá západní Evropa se dnes také nachází ve tranzičním procesu. Podle pana Storka má nizozemský tisk tendenci nevhodně generalizovat a vidět střední a východní Evropu jako jeden celek, i když se tato oblast skládá z mnoha států a národů, a každý z nich má svou vlastní historii a své typické aktuální charakteristiky.

Při příležitosti desetiletého výročí založení nadace *Kroužku pro Východní Evropu* byla vydána knížka povídek autorů Střední a Východní Evropy, nesoucí podle první povídky název *Een paar dat Pools praat* a obsahující i několik povídek české spisovatelky Haliny Pawlovské a Slováků Petra Pišťanka a Dušana Taragela. Překvapilo mě, že většina povídek je psána typickým švejkovským podlamným, sarkastickým humorem, a je neuvěřitelné, jak velmi krátkou povídkou může autor vyjádřit svou podstatnou myšlenku. Vtipné povídky jsou inspirovány právě negativními jevy dnešní "přechodné" doby. Existuje velmi málo literatury, která se dnešní dobou zabývá a tím usnadňuje lidem doma ji lépe zpracovat. Tato knížka je toho dobrým příkladem. Jak pro pobavení, tak pro pochopení dnešní životní situace "Východní Evropy" vřele doporučuji.

Podobné schůzky přinášejí možnosti zajímavých setkání, jako například s panem Niels Bokhovem, velkým znalcem v Holandsku tak oblíbeného Kafky (který zde má velmi aktivní Kafkův kroužek).

Mirek Kabela

Stane se ...

České sklo opět na scéně.

Snad ani není správné říkat *opět*, protože naše sklo ani nemá možnost se od scény vzdálit, ale přece jen do 16.ledna (od 3.prosince) se bude prezentovat ve slavnostním hávu. Postarají se o to dvě galerie a jedno muzeum ve společné kulturní akci haarlemského kraje. Naše sklo reprezentují ve všech třech lokacích dvě velmi úspěšné a světově již dobře známé výtvarnice, *Ivana Mašitová (1960)* a *Barbora Jelínková (1961)*, obě výrazně se zabývající ve své tvorbě kombinací různých materiálů a skla. Ivana Mašitová ze školy profesora Libenského je známa především svými velkými barevnými mísami, protkanými často drátěnou kostrou, která se aktivně účastní na výsledném tvaru. Ve zpracování skla a užití barvy nezapře svého slavného učitele. Barbora Jelínková začínala původně keramikou a malováním skla "za studena", což stačilo, aby propadla lásce ke sklu nadobro a postupně si osvojila nejrozmanitější sklářské techniky a dokonalé ovládnutí materiálu a barvy.

Snad je konečně na čase jmenovat ona tři místa, kde jejich sklo je k spatření. Je to **Museum Jan v.d.Togt**, Amstelveen (020-6415757, otevřeno čt./ned. 13-17 hod., zde pouze do 10.1.99), které krom příležitostné výstavy má bohatou sbírku moderního umění, včetně skla, a přidává k tomu nyní tematickou výstavu *Corneile & Africa*. Dále jsou to dvě pozoruhodné galerie: **Galerie Artra**, Nieuw Venneep (0252-620449, čt./so. 11-18 hod.), o níž si trůfám říci, že je jednou z nejhezčích v Holandsku, a to jak budovou, tak i rozsáhlou zahradou s vodní plochou a zvláště příjemnou atmosférou, kterou dotvářejí majitelé. České umění je zde častým hostem a dvě jmenované sklářky zde doplňuje na zdech kolekce obrazů *Josefa Istlera (1919)*, českého surrealisty z kruhu Štýrský-Toyem-Teige, obdivovatele Maxe Ernsta a Paula Klee a člena skupiny Cobra. A konečně třetí, **Galerie de Meerse**, Hoofddorp (023-5625253, út./so. 12-17 hod.), což je galerie divadelní a tudíž otevřená i během představení a skýtající i občerstvení. I zde je výstava skla kombinována s pracemi haarlemského malíře *Jana Polaka*.

Návštěvu všech tří výstav lze pohodlně absolvovat v jednom dni, neb jsou v jednom kraji, a hlavně všechny tři stojí za návštěvu. Malinský

Queen of the World

zní titul královny krásy, který získala v Bonnu a z něhož se bude po celý rok těšit česká studentka Katka Stočesová (19) z Podlesí u Příbrami. Byla vybrána z konečného počtu čtyřiceti. Je ovšem nutno konstatovat, že ke konci roku probíhá podobných soutěží krásy, v jichž titulech se hýří slovy *královna, Miss, Queen, World, Universe apod., až nepřehledně mnoho.* L.M.

Koncert nejznámější romské zpěvačky Věry Bílé

a její skupiny *Kale* se uskuteční v multikulturním centru RASA v Utrechtu dne 8.ledna 1999 ve 20,30 hodin. Koncert bude součástí festivalu, který se bude konat z iniciativy radnice města Utrecht a za podpory velvyslanectví České republiky. V dalších doprovodných akcích budou představeny různé iniciativy měst Brna a Utrecht, související s romskou kulturou a dalšími aktuálními problémy soužití s romskými komunitami.

Věra Bílá se svou skupinou Kale již vystoupila v rámci Českých center v řadě měst (Berlin, London, Stockholm aj.). 7. prosince vystoupila v Bruselu v rámci Europalia a pro příští rok se připravuje vystoupení v New Yorku.

Pokud si nechcete nechat ujít příležitost vidět a slyšet Věru Bílou v Holandsku, doporučujeme rezervovat si včas vstupenky přímo v centru RASA, Kunst en Cultuur uit alle Werelddelen, Pauwstr. 13a, 3512 TG Utrecht, telefonicky 030- 2316040 (úterý - pátek 14-17 hod.).

Motto posledního CD - KALE: Rom-Pop.

Kantůrek

Hiljo B.V. is een middel-groot bedrijf dat bloemen en potplanten naar Scandinavië, Oost en Midden Europa en het Verre Oosten exporteert.

Hiljo B.V. hoort tot de Kirin Agribio Business Divison (omzet ca. Dfl 500 Mil.), onderdeel van de multinational Kirin Brewery Co., Ltd.

Kirin Agribio Business Division richt haar activiteiten vooral op de bloemen- en plantenhandel en heeft daarom een internationaal netwerk ontwikkeld. Hiljo B.V., als enige Europese handelsonderneming binnen de organisatie, speelt een belangrijke rol in dit Kirin netwerk.

Door de snelle uitbreiding van onze handelsactiviteiten op de Midden Europese markt, zoeken wij een

Verkoper/Verkoopster voor Tsjechië en Slowakië

die zich zal bezighouden met de export van bloemen en potplanten naar Tsjechië en Slowakië.

Wij zoeken:

Een zeer gemotiveerd persoon met commerciële aanleg, in staat om in een team en onder grote arbeidsdruk te werken. We verwachten van de kandidaat dat hij/zij zich wil inzetten om hoge verkoopcijfers te bereiken en continue op zoek is naar nieuwe verkoop-uitdagingen. De kandidaat moet vloeiend Tsjechisch of Slowaaks spreken (native). Een tweede vreemde taal is een pre.

Wij bieden:

- Een afwisselende baan in een internationale sfeer
- Een jong verkoopteam met plezierige werksfeer
- Uitgebreide kansen voor nieuwe initiatieven
- Een aantrekkelijk salaris en dito emolumenten

Herkent u zich in dit profiel, dan nodigen wij u uit om te schrijven naar:

Hiljo BV (Attn.: Mr. L. Eikelenboom), Postbox 1155, 1430 BD Aalsmeer, tel.0297-355731

Jestliže si rádi poslechnete českou písničku
a případně si i rádi popovídáte s krajany,
pak navštivte hudební bar

THE MUSIC BOX

1500 CD české i zahraniční hudby při Becherovce
každý den mimo pondělí od 21 do 03 hod., v sobotu do 04 hod.

Paardenstr. 9.

1017 CX AMSTERDAM

(Postranní ulice z Rembrandtsplein, naproti ABN-AMRO, poblíž zastávky tramvaje)

MALÝ OZNAMOVATEL NIZOZEMSKÝCH LISTŮ

Vyměním tuto velkou dobu za menší. Zn. "Spěchá" do adm.N.L.	Varietní umělec (vrhač nožů) hledá novou asistentku <i>nadměrných</i> rozměrů. Zn. "Lepší cíl" do adm. N.L.	Z <i>nadměrných</i> zásob přenecháme chutné jazyky do restaurační kuchyně. Zn. "Soukromá jazyková škola" do adm. N.L.
Výhodně směním větší množství italských lir za dolary. Zn "Jedna ku jedné" do adm.N.L.	Z <i>pozůstalosti</i> prodám padák, jako nový. Zn. "Dosud neotevřen"	Prodám lékařský teploměr po babičce, zachovalý, stupnice do 98 st.C. Zn."Ohnivzdorný" do adm.N.L.
Hledám ztracenou důvěru v poštu. Zn."Výlohy hradím" do NL	<i>lm</i>	

VELKÝ KVÍZ 2000

Pro vstup do nového tisíciletí chystají Nizozemské listy velký KVÍZ, inspirovaný holandskou televizí. Jelikož otázky budou velmi nesnadné, jak je v holandských televizních soutěžích zvykem, chceme našim čtenářům tuto soutěž usnadnit tím, že se budou moci po celý příští rok připravovat na správné odpovědi. Otázky jsou vybrány z různých odvětví historie, literatury, umění, politického života, sportu a mnoha jiných, takže se může účastnit každý, aniž by musel být specialistou.

- OTÁZKA 1:** Jaké jsou iniciály spisovatele Lva Nikolajeviče Tolstojeho?
OTÁZKA 2: Jaká je barva pleti černé madony v klášteře v Einsiedeln?
OTÁZKA 3: Za jaké umístění se udílí vítězi zlatá medaile na Olympiádách?
OTÁZKA 4: Kolik přikázání udílí Mojžíšovo desatero?
OTÁZKA 5: Jmenujte alespoň jedno dílo autora Tří mušketýrů Alexandra Dumase!
OTÁZKA 6: Jaké postavení zastával v německé historii kancléř Helmuth Kohl?
OTÁZKA 7: Kolik polovin má celek?
OTÁZKA 8: Jakou plodinu napadá nejčastěji mandelinka bramborová?
OTÁZKA 9: Udejte světovou stranu kde vychází slunce!
OTÁZKA 10: Víte kdo byl synem matky Sv. Václava?

Jsme připraveni i na nepravděpodobnou možnost, že by dva kandidáti zodpověděli správně stejný počet otázek. Pro ten případ jsme připravili náhradní otázky, na něž je nutno odpovědět pouze **Ano** či **Ne**. Kandidáti budou mít nejméně tři minuty čas, ve kterém se mohou poradit s obecněstvem než vynesou svoji odpověď.

Náhradní otázka A): Pocházel Jan Žižka z Trocnova, ano či ne?

B): Na cestě z hospody domů šel starý Magdón, otec Maryčky, z hospody? Ano či ne?

C): Plakala Maryčka Magdónova, ano či ne?

Doporučená literatura k doplnění studia:

- 1) Ruská literatura před Brežněvem, Osvěta Brno 1950
- 2) Katolické kláštery ve Švýcarsku, nákladem Svatopluka, Curych 1890
- 3) Historie Olympijských her od antiky až do roku 2000, Stadion Praha 1990
- 4) Bible svatá, kralické vydání, Biblická společnost, Betlem 0000
- 5) Vrabčova francouzská kuchyně před a potom, Polská kniha, London 1940
- 6) Dějiny Říše po naše časy, Goethův ústav, Počernice 1998
- 7) Matematika pro pokročilé začátečníky, St.pedagogické nakl., Praha-Řiřka 1938
- 8) Škúdcí našich polí, Rolnické nakladatelství Hroudá (rodná), 1960
- 9) Astronomie pro absolventy observatoře, Dětská kniha Olomouc 1958
- 10) České panovnícké rody, dodatek XXVI/12, Orbis Praha 1993
- 11) Odborný výklad díla Petra Bezruče, ELK 1943
- 12) Encyclopaedia Britannica, I-CLVI, dodatek XXIII, Radhošť 1812

V uvedených pomůckách najdete vše potřebné podle postupu kdo hledá, ten najde. Další podrobnosti uveřejníme jakmile nám dojdou. Mnoho zdaru, dobrou noc a pevnou naději !

lm

L U Š T Í R N A

NIZOZEMSKÝCH LISTŮ

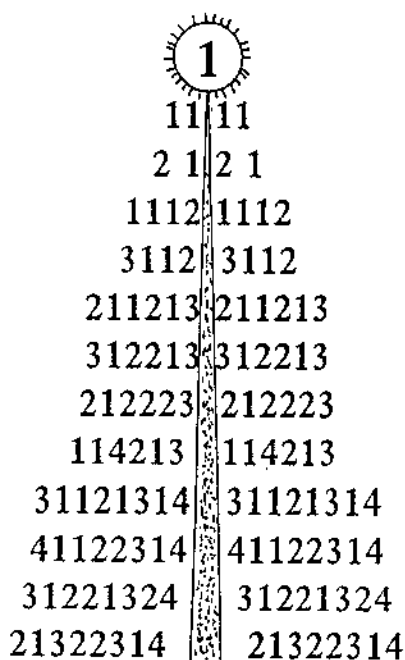
přeje fšem svým příznivcům klidné Vánoce a slibný

Nový rok MIM,

předposlední rok druhého tisíciletí!

Ten číselný stromeček doprovázející naše přání není opět náhodný, je zcela logicky zákonitý a nemůže vypadat jinak objevíte-li onu zákonitost. Napovíme vám: Začněte jedničkou v kolečku, která je oběma polovinám společná a pak si zvolte jednu z obou polovin, jsou úplně stejné. Každá větvička (řádka) navazuje na předchozí atd., až k větvičce poslední, která se už dále měnit nemůže a zůstává do nekonečna táž, jak vyjadřuje i podstavec.

Mnoho štěstí a ještě více trpělivosti.

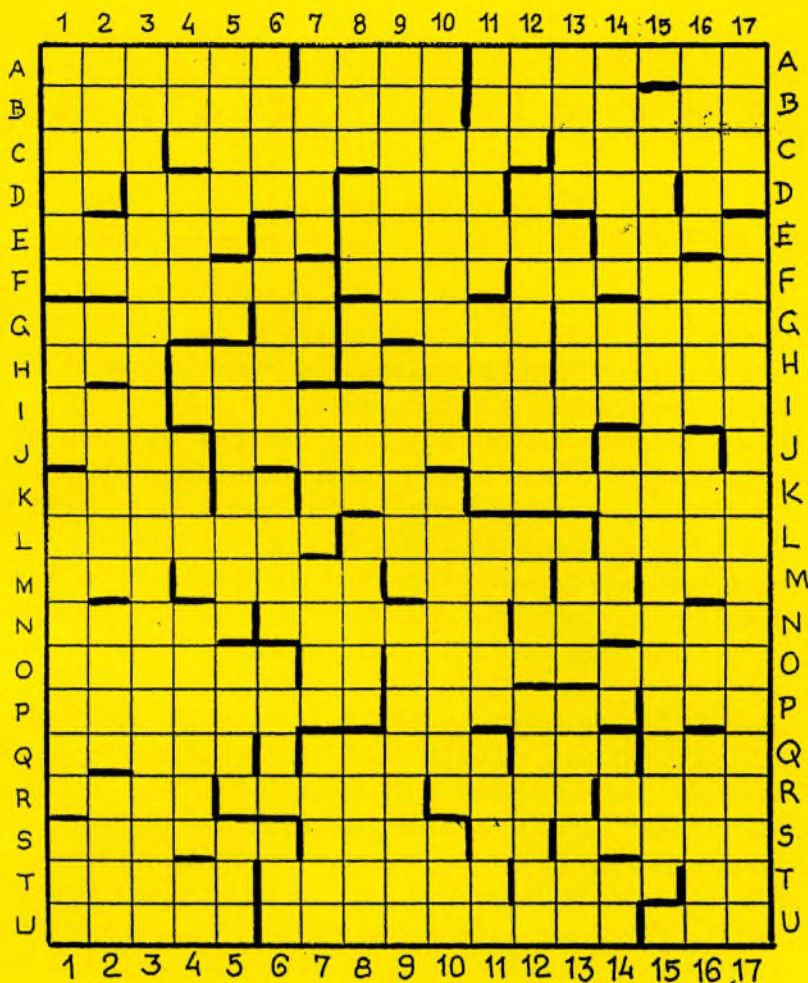
2 1 3 2 2 3 1 4 ∞ 2 1 3 2 2 3 1 4

Nebudete-li úspěšní a přece jen zvědaví, napište na DOPISY NL, pošleme rozluštění postupu.

L.M.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
A	S	V	O	B	O	D	A	N	E	V	I	P	O	Č	E	M
B	B	O	N	U	S	I	R	S	K	O	L	I	S	E	T	A
C	O	L	E	J	M	R	K	L	S	D	V	A	K	R	A	T
D	H	A	J	N	E	K	E	N	K	R	A	S	A	V	É	C
E	E	L	V	I	R	A	P	Y	R	H	A	T	R	E	V	I
F	M	L	I	Č	K	O	S	V	A	O	L	E	J	N	I	K
G	N	E	C	K	A	R	V	É	L	V	A	R	E	A	T	A
H	D	A	M	A	Š	E	K	S	T	A	H	E	R	M	A	N
I	R	R	N	L	U	C	H	O	V	O	Č	K	O	O	N	A
J	E	L	E	O	N	O	R	A	U	K	U	O	N	D	A	T
K	L	E	D	V	K	V	E	D	L	A	T	M	Y	R	T	A
L	A	N	O	P	A	E	L	A	K	R	A	L	M	A	Ř	A
M	M	A	J	O	R	D	A	V	Y	A	L	A	N	F	I	K
N	A	M	A	T	I	O	C	E	A	N	K	D	O	I	T	E
O	R	O	L	O	G	R	E	G	R	K	A	I	N	A	R	L
P	C	H	R	A	P	O	T	M	A	O	P	A	N	E	L	O
Q	A	S	K	A	L	Y	O	S	N	S	V	A	T	A	V	A

Rozluštění křížovky z minulého čísla 3/98

Legenda ke křížovce NL č. 4/98

VODOROVNĚ: A: Svátky - tělocvičná poloha - pomocník na faře. B: Lidová předpověď počasí - opak nezdvoračka. C: Trkací část zvířete - umělá smrt - psíci. D: Staré zájmeno - neposeda - ruské lázně - kousek - název nosovky. E: Talent - os. zájmeno - vládní kmen v Kenyi - ohled. F: Uvolnit z klubka - vodič petroleje - český kameraman. G: Hudební nástroj - citosl. posměchu - polodlouhý kabátec - křičely. H: Italská rozhlasová stanice - technika v malířství - výzva ke skoku - patřící Elně. I: Olympijská zkratka - české město - trsači. J: Název českých měst - mužský ideál našich babiček - obyvatel vlasů - značka dusíku. K: Výkon - německé os. zájmeno - značka elektrospotřebičů - popaměti. L: Kopeček - vůdce užitečných zvířat - zn. ústní vody. M: Špaň. zlato - práce na stavu - věž (z němčiny) - citosl. překvapení - angl. jeden. N: Indický vládce - krása - české město. O: Nezkoušená žena - zkr. střední školy - opět moderní. P: ozdobná kresba - kočovníci (slov.) - staré české jméno. Q: Parní lázeň - poloměr - úsilí - Národní obrozenecká jednota ve zkratce - mys. R: Jedno ze zvířat Knihy džunglí - opera, též směrnice - mongolský pastevec - špeh. S: Větší zrnko prachu - jižní ovoce - iniciály franc. bomby (sex) - cenný papír. T: Bosk (česky) - výstavná budova (cize) - domácí zvíře (vlnodárné) - zájmeno (staré). U: Kolbiště (mn.č.) - mužské jméno, též skladatel - planetka.

SVISLE: 1: Přísl. místa - pokrmový tuk - tvrdohlavost - belg. lázně. 2: Biblické jméno - zkr. č. deníku - kancel. zkratka - muž. jméno - švýcarská řeka - bůžek lásky. 3: PRVNÍ ČÁST TAJENKY. 4: Angl. jedna - pozdrav - kód Karlových Varů - uzel - kecat - název písmene. 5: Poletucha - ukaz. zájm. - hlodavec - podomek - sloní zuby. 6: Bývalá značka gramodesek - český chirurg (prof. nemocnice Pod Petřínem) - španělský klub - letadlo - bohyně úrody. 7: České město - klid (básn.) - lyžařský lift - plynný prvek - napodobit hlas holuba. 8: Angl. cín - zkr. bývalé rasistické organizace - kód Kutné Hory (matky koudelníka) - řecky vzduch - napodobit hlas kuřátek - ženské jméno. 10: Filologie - seskupení - franc. zde. 11: Uhel obzorníkových souřadnic - tvor s nedostatkem pigmentu - dělat díry - český spisovatel. 12: Otázka na místo - rodiště novin a knih - východní muž. jméno - zakázaný posilovač svalů (sport.). 13: Pochoutka zabijačky (vepřů) - udělá po kýchnutí nejen způsobné děcko - vyhynulý pták - hornické město v ČR. 14: Nabokova knížka - zvíře - talent - zápornka - iniciály populárního prezidenta USA - 105. 15: Spojka - DOKONČENÍ TAJENKY - počátek abecedy. 16: Podnos - jedno ze jmen syna Leninovy matky (fonet.) - výraz v judu - barva na vejce (slepičí) - obyvatel světadilu. 17: Lidový pěvec - část manželčiny matky.

Napověda: Akin, Akolita, Kikuiu.

fm

Z A D N Í S T R A N A

MALÉ ČESKO-NĚMECKÉ VZTAHY

O těch velkých vztazích se v poslední době mluvilo až příliš často, o těch malých méně nebo vůbec ne, ač byly odedávna a nepochybně budou i nadále. Je také pravda, že si jich dříve celkem nikdo nevšímal, a když už, tak si je vyřešil sám v rámci jiných malých problémů. Napadá mne pár takových příhod, z nichž některé snad stojí za zmínku.

Před válkou, tedy před druhou světovou, byl v Praze bankovní dům Petček, jehož majitelem byla vlivná a početná židovská rodina téhož jména, čili rodina Pečků, jak jsme si pravopis jednodušili. Bankovní dům měl dobrou pověst a filiálky v zahraničí, mateřská řeč byla německá, což tehdy nikomu nevadilo, ale zaměstnanci byli vždy převážně lidé místní, v Praze tedy Češi. Snad každý zná pozdější osud této bankovní budovy poblíž horního konce Václavského náměstí, když po vyhnání židovské rodiny Pečků si v jejich budově udělalo hlavní stan Gestapo a budově zůstalo nepříjemně a počas nebezpečně znějící jméno Pečkárna. Ani nevím, čemu a komu slouží dnes.

Můj v té době nejlepší přítel tam dříve pracoval co by bankovní úředník a je trochu osudové, že se do budovy vrátil za Protektorátu, ale už jako vězeň a zde odstartoval svou dlouhou pouť po koncentračních táborech mezi Terezínem a Buchenwaldem. Protože na jeho prohřešku proti tisícileté Říši jsem se částečně podílel, pozvali si tam zakrátko také mne. Vyslychal mne tam takový typický Němec s velkým hákovým přesvědčením na klopě a ryze německého jména Ruzicka. Žádný háček ani kroužek. Byl zřejmě jazykově nadán, neb mi nabídl volbu výslechu v řeči české nebo německé. Zvolil jsem prozíravě němčinu, která sice byla u mne pouze školní a velmi slabá, ale skýtala mi časový zisk v hledání a rozmyšlení sloviček, a hlavně pak možnost pozdější opravy zápisu. Pan Ruzicka se snažil být velmi nadřazený a nepříjemný a mnoho si nezahládal s jemu podobnými o několik let později, ale to již s háčky a s kroužky. Ale nechme pana Ruzicku Růžičkou a vraťme se do téže budovy v době hlubokého předválečného míru.

O následující příhodě mi přítel tvrdil, že se skutečně udála, a není-li tomu tak, pak je hezky vymyšlena, jak praví italské pořekadlo. Jeden z německy mluvících ředitelů banky byl hluboce ponořen do zkoumání českých osobních posudků svých podřízených, a u jednoho, říkejme mu třeba pan Potíš, narazil na větu, v níž se praví, že onen pan Potíš spořádaně žije v domácnosti se svou *družkou*. Panu řediteli toto slovo nebylo jasné, jeho jazykový poklad jazyka českého byl dosti chatrný, a tudíž zavolal pootevřenými dveřmi na svého souseda: "Was bedeutet in Tschechisch eine *družka*?" Kolega zaslechl, že pan ředitel se ptá co je to *hruška* a ochotně výraz podle toho správně přeložil: "Das ist eine *Birne*." I pan ředitel se tentokrát přeslechl nebo do souvislosti posudku mu lépe znělo než *hruška-Birne* slovo *Dirne*. Ovšem slovo *Dirne* podle slovníku nutno přeložit jako *děvka, lehká holka, poběhllice apod.* A to bylo sousto pro pana ředitele, zaměstnanec jejich počestného bankovního domu porušuje řády a bydlí s nějakou děvkou. Dal si ihned pana Potíše zavolat a řádně mu vyložil, že buď ona děvka nebo pan Potíš musí pryč a dal mu týden na rozhodnutí.

A tehdy to v duši pana Potíše explodovalo, nastala dlouho potlačovaná vzpoura malého úředníčka, a nyní on, ke svému vlastnímu překvapení, seřval pana ředitele. Družka je úředně a podle zákona na úrovni manželky a on si do svých soukromých záležitostí mluvit nenechá, ani od pana ředitele. A urážku rodiny požene výš, to se pozná.

Poznalo se. Pan ředitel šel za kolegou ředitelem osobního oddělení a ten mu vysvětlil, načí straně je právo. Udivený pan ředitel nečekal týden, dal si pana Potíše zavolat hned druhý den a po tentokrát mírném, asi půlhodinovém rozhovoru si pan Potíš odnášel povýšení, na které by musel jinak ještě dost roků čekat.

LADISLAV MALINSKÝ